

Zomervlammen

Pol de Mont

bron

Pol de Mont, *Zomervlammen*. A.W. Sijthoff, Leiden 1922

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mont003zome01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Voorwoord

Het noodlot van den dichter is wonderbaar!

Pol de Mont heeft gelijk geen ander over onze jeugd geregeerd, én als dichter én als strijder voor Vlaamsche Kunst en Vlaamsch Leven.

Zijn bundels 'Gedichten', 'Lentesotternijen' en 'Loreley' werden door heel een jeugd met geestdrift begroet.

Hij stond als een heraut in de jongere Vlaamsche Literatuur. Hij bracht een adem van hernieuwing en zong, van den morgen tot den avond, in armoe en weelde!

In zijn verzen lagen de gevoelens van zijn menschelijke ziel: al wat in hem opbruiste aan schoonheid, liefde, vreugde en smart.

Maar de jeugd keerde zich schielijk naar andere goden, naar kunstenaars, waarvan elke uiting strakker van klank bleek te zijn. Ik zeg niet naar kunstenaars die meer dichter waren, maar naar kunstenaars die sierlijker gehuld gingen in 't uiterlijke gewaad van den dichter. En dan, die dichters waren jonger dan de Mont en jonge dichters vinden altijd genade bij de menschen.

Pol de Mont bleef er niet min dichter om! Hij regeerde meer dan ooit in zijn afzondering. Juist door die afzondering bleef hij regeeren. Hij dichtte en zong aldoor.

De Tijd, die kiest en deelt, zal in de verzenboeken van dezen vruchtbaren geest een rijken oogst vinden, want, bij deze allerlaatste schifting, komt de Poëzie, waarin de zuivere glorie van de Mont ligt, alleen in aanmerking. Ik moet die glorie niet verkondigen. Zij is en leeft in duizend verzen, geschreven met blijde handen, hetzij hij toegejuicht werd door heel een jeugd of zich afzonderde in de individualiteit van zijn talent...

En ik moet hier vaststellen: bij de opkomst van Pol de Mont scheen de Poëzie dood in Vlaanderen. Ik zeg niet dat er geen dichters meer waren; 't zou een groote onwaarheid zijn, want toen leefde en dichtte Guido Gezelle. Maar er lag geen verband tusschen de dichters en het volk, dat alle gevoel voor Poëzie verloren had. Men had geen gehoor meer voor rythmus en melodie. Rodenbach en de Mont zouden den gapenden afgrond tusschen het Vlaamsche volk en zijn dichters overbruggen. Zij brachten een algemeen menschelijke stemming, een geestesrichting, een verzuchting van hart en ziel, waarin de besten van hun geslacht opgingen, en waarin, in andere omstandigheden of in andere middens, de heele gemeenschap zou opgegaan zijn: liefde voor hun land en hun stam, strijd voor eigen bestaan, leven en taal. En zij brachten mede een omwenteling in stijl en rythmus, een omwenteling, die nazinderde in de geesten.

Wat leek de Mont, in die jaren, een toonbeeld van levenswerkzaamheid: hij schreef en dichtte, sprak en streed. 'Alles voor Vlaanderen' bleef zijn leus. Zijn land moest groot en schoon worden. En de bundels, die achtereenvolgens verschenen: 'Gedichten', 'Lentesotternijen', 'Loreley', 'Fladderende Vlinders', 'Idyllen', 'Claribella', 'Iris', e.a., zegden ons wat hij droomde en wilde:

hij wilde Vlaamsch zijn van wezen... en hij stond volwassen in Vlaamschen grond met gedachten en gevoelens uit zijn Vlaamsch gemoed gegrepen;

hij wilde Vlaamsche schoonheid... en hij gaf zijn heerlijk land met bosschen, weiden en landouwen, met zee, stroomen en rivieren, bij dag en nacht, bij regen en zonneschijn;

hij wilde Vlaamsche vatbaarheid en Vlaamsche verbeel-

XIII

dingskracht... en, om te zingen al wat er binnen in hem leefde en roerde, vond hij eigen passende taal, eigen maat en eigen klank, gegroeid uit eigen stam en overlevering.

Maar er is meer... Pol de Mont kent vooral de emotie. De emotie doet hem zingen. Geen naarstig zoeken naar wijsjes en geluidjes, geen spel van klanken en alliteraties... Deze dichter rilt en zindert bij het minste, dat zijn zintuigen raakt, zoals de blâren ruischen bij 't lispelend windje, dat slechts even door de kruinen vaart. De emotie, die heilige gave, moet bij den dichter de bovenhand houden op gedachte en beeld, zin en rythmus, klank en maat, op alles wat, in een woord, bij het ontstaan van een gedicht te pas komt.

Si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi.

De emotie alleen kan het leven geven aan werkelijke Poëzie. Aan zijn eigen medezindering zal de lezer de waarde van een gedicht voelen. Van in de wieg tot in het graf meet de mensch alles aan zichzelf.

En dan, de waarlijk geëmotioneerde dichter maakt iets van niets: hij is een schepper. Ik denk aan verzen saamgebracht met de armste woorden, die de hoogste emotiën brengen. Zoo plaats ik twee versregels van de Mont:

Gelijk de vlam, die in albasten vazen
door 't fijn gekorrelde pleister heen komt blozen...

naast overbekende verzen van Baudelaire, Mallarmé, Verlaine en Kloos, die zullen leven zoolang er verzen zullen gelezen worden:

Parfois la musique me prend comme une mer...

Charles Baudelaire.

Fuir! là - bas fuir! Je sens que les oiseaux sont ivres
D'être parmi l'écume inconnue et les cieux!

Stéphane Mallarmé.

XIV

L'espoir luit comme un brin de paille dans l'étable.

Paul Verlaine.

Als alles wat heel ver is en heel schoon.

Willem Kloos.

De dichter heeft er, op een begenadigd oogenblik, door de simpelste dingen ontroerd en telkens gedreven door een onweerstaanbare zeggingskracht, zijn emotie algemeen menschelijk uitgedrukt.

Het is een groot geluk voor een dichter als de Mont, die gestaag zijn land en zijn volk wilde schooner maken, dergelijke accenten te hebben gevonden. Zij hebben hem gered uit een valsch individualisme, uit de Kunst-om-de-Kunst, die alleen de weergave van een ontroering wilde zijn, zonder meer, terwijl de ontroering bij hem steeds het middel bleef om zijn volk te bereiken en hooger-op te voeren.

Vreemd is het wel, dat de Mont die, door ontstaan en opvoeding zoo heel en al anders was, den invloed van de kunst-om-de-kunstabeweging niet kon ontwijken.

Een stond scheen hij voor die beweging te ijveren en er heel en al in op te gaan. Maar niettegenstaande enkele weifelingen, bleef zijn gezonde menschenliefde de bovenhand houden en, naast zijn liefde tot den mensch, ontstond als vanzelf, omdat het niet anders kon, zijn vurige liefde tot de vrouw, zijn zinnelijke liefde; en hij verheerlijkte deze, ten spijt van kleinzielige menschen, die nooit begrepen dat de sensueele liefde, eeuwig verrassend en steeds vol hernieuwende kracht, te allen tijde het gevoelsleven van de menschen heeft vervuld. Die liefde tot de vrouw heeft de Mont uitgezongen als een heiden. Die liefde heeft hem ook al de smarten van 't leven gebracht! Die smarten stralen van uit zijn verzen tegen met zooveel kleur en lichternis, dat Pol de Mont wel nimmer klagen

zal de moeder van het menschelijk leed te hebben gekend.

Eens zal men algemeen begrijpen welk schoon evenwicht er ligt tusschen Pol de Mont, den Mensch, en Pol de Mont, den Dichter, en men zal dan inzien, dat zijn dichterschap is geboren uit den zich langs alle kanten uitlevenden mensch. Pol de Mont zal dan erkend worden als een dichter door geboorte, die dichter bleef in zijn levenspractijk en zijn leven in een doorlopend poëma heeft uitgezongen.

Hier vindt de lezer een nieuwen zang van dit poëma.

God geve dat het de laatste niet zij!

VICTOR DE MEYERE.

t.o. XVI

(F. KHNOPFF, t.)

I

Zomervlammen

1896-1910

I

Toen kwam het over mij, mijn Lief, als één groot Licht!

Of ál de mist, waaronder tot nu de aarde treurde,
als een versleten tempelvoorhang openscheurde,
onthullend al de gloed van 't gouden zongezicht,

zó kwam het over mij, mijn lief, als één groot Licht!

Gelijk de Lente komt, zó kwam het over mij...

Zijblauw en onbewolkt zag ik de hemel ronden.
De lucht was veedlenvol, en - als uit duizend monden
weerklonk 't Opstandingslied als hemelmelodij. -

Gelijk de Lente, Lief, zó kwam het over mij...

En zie! 'k Ontsteeg mijn smart als Lazarus zijn graf!

Gelijk een bloem ontluikt, ontloken al mijn zinnen!
Ik zág weer, hóorde, smáakte, róok en vóelde! Minnen
zou ik opnieuw, nóg éens!... God nam, maar zie - Hij gaf!

En ik ontsteeg mijn smart als Lazarus zijn graf.

God nam, maar zie, - Hij gaf! - Gezegend zijt Gij, Heer?

In storm noch nevel kwaamt Ge! In licht- en lenteluister,
in lent- en liefdegloed verscheent gij in mijn duister...
'k Ben jong! Wéer ben ik jong! 'k Heb hoop en liefde weer...

God nam, maar zie - Hij gaf! - Gezegend zijt Gij, Heer!

II

Toen opende ik het oog en staarde in al die gloed,
en - hij verblindde mij... En lang, met beide handen,
bedekte ik 't bleek gelaat voor 't laaiend zonnebranden,
met feller jagend hart en rasser stromend bloed.

Dan nam het laaien af... De brand van mijn verlangen
werd tot een koestering als van heel zachte vlam.
Met kleuren rood en blauw, gelijk een streling, kwam
het liggen op mijn wang als donze maagdewangen.

En toen 'k weer staren durfde, was het Wonder daar...
De zon - de zon was heen... Doch hier, vlak vóór mijn ogen,
mijn Lief, mijn Zonnief, ontwaarde ik, overtogen
met al het licht der zon, uw aanschijn - hemelklaar...,

Brand, blaak en blaker, Zon, verschroei, verteer mij maar!

III

O Licht, o blijde, blozend licht,
o zon, o zonneschijn,
straal niet zo hel in mijn gezicht:
het doet mijn ogen pijn,
het doet mijn harte pijn.
Mijn hart... heeft al te lang gesteend,
mijn ogen al te lang geweend...
o Blijde licht, o zonneschijn,
gij doet mij zulke pijn...

o Licht, o blijde, blozend licht,
o zon, o zonneschijn,
straal niet zo hel in mijn gezicht:
ik wil in 't donker zijn,
in stilte en donker zijn.
In stilte en donker luwt de smart,
in stilte en donker slaapt mijn hart
misschien? - o Licht, o zonneschijn,
ik wil in 't donker zijn!

IV

Als gouden druiven,
in duizend trossen,
hoog boven 't wuiven
van donkre bossen,
hangen en laaien in 't blauw der lucht
de sterren!

Wie kan ze naken?
Wie zal ze raken?
Wie kan ze plukken?
Wie van de onzichtbre twijgen rukken
de wondre vrucht?
Wie reikt en vaâmt zo eindloos, eindloos verre?

Noch hand noch mond genaakt... de sterre!
Dat kan alleen - een zielezucht.

V

Onmerkbaar, als op rozenstruiken
de tere knopjes opengaan
of 's avonds zich de kelkjes luiken,
die tussen 't hoge meigras staan;

onmerkbaar, als, heel hoog daarboven,
de sterren gaan hun stille gang,
of als het fruit in zonnige hoven
en blosjes op een kindervang, -

zó kwam dees Liefde, als, na het duister
van lange Winter, hel en klaar
de zon heel de aard baadt in haar luister...
- Wij wisten 't niet, en zij was dáár!

VI

Zie - ik heb dorst naar u, zie ik heb dorst!
 Mijn tong brandt als een vuurkool in mijn mond;
 aan mijn gehemelt kleeft zij... In mijn borst
 lekt wild het vuur met rode tongen rond...

Zie - ik heb honger; honger heb ik... Hier,
 hier zit de pijn... Met scherpgepunte tand
 verteert ze en vreet, gelijk een gretig dier,
 met trage, grage beet mijn ingewand...

Zie, ik heb dorst... Ik ben de vis, die sterft
 op 't droge zand, waar ebbe 'm achterliet.
 'k Ben 't juligras, dat vocht en schaduw derft
 en snel vergaan wil, en het kán toch niet.

Zie - ik heb honger... 'k Ben, na wintertijd,
 het naakte veld, na zoveel oogsten schraal,
 snakkend naar voedsel, en de ploegman snijdt
 door harde korst met glimmend, vlijmend staal.

'k Heb dorst naar u, mijn Lief, mijn Kind, mijn Vrouw,
 honger en dorst, en beide dodelik,
 naar uwer zoete kussen honigdauw,
 naar uwe liefde bovenmenselijk,

naar uwer ogen donkerhelle gloed,
 naar wat gij denkt en zegt, geniet en lijdt...
 'k Heb dorst naar u, naar alles wat gij doet!
 'k Heb honger, Lief, naar alles wat gij zijt...

VII

Als rozen rood en rood als avondgloed,
rood als de bos van liefde op maagdewangen,
rood als op Golgatha des Martlaars bloed,
rood als mijn eigen hart is mijn verlangen.

In rode weerschijn glanst het uit van mij!
Als Noorderlicht in winternachtlik duister
spreidt, rood, zijn stralenwebbe wijd en zij
en hult heel de aarde in rode hemelluister.

En blauw is niet de lucht, maar rood als wijn,
groen niet het woud, de stromen en de meren:
heel de Aarde baadt, wellustig, in de schijn
van 't hoogopflakrend vuur van mijn Begeren.

VIII

In rozenluimer,
 zeg, slaapt gij tans?
 Speelt om uw wangen
 de maneglans?
 Streelt uwe lokken
 de nachtwind luw?
 Voelt gij, zeg, voelt gij
 hoe 'k smacht naar u?

Zo wijd verholen,
 hoort gij mijn stem
 u smeken, roepen
 met bitre klem?
 Morgen en avond
 zeg, hoort gij mij?
 Welt in uw ziele
 dan medelij?

Wormpje, dat opblijkt
 naar de avondster,
 reik ik mijn armen
 naar u van ver...
 Grashalm, die reiken
 wil tot de zon,
 ach! zo 'k u hebben,
 genieten kon.

In rozenluimer
 droom voort, droom zacht...
 Mijn ziel is met u
 de ganse nacht...
 Trouw als een moeder
 waakt zij op u,
 dekt u en zoent u...
 Voelt gij mij nu?

IX

Al mijn verlangen
bloeit op in zangen
en smeekt uw gunst;
al 't heet verteren
van mijn begeren
gedijt tot kunst.

In weke akkoorden
van zoete woorden
zal, elke nacht,
tot wonnig dromen
u wiegen komen
mijn dank of klacht.

Als merelwijzen
smeltend, zal rijzen
mijn zoetst geluk;
als tortelstenen
zal tot u wenen
mijn hart in druk.

Doch, hóe ook luide
en wát beduide
het zingen mijn, -
mijn hele leven,
dáárin verweven,
u, Liefste, zal het gegeven zijn.

X

O! Ik denk zo innig aan je,
ik verlang zo innig naar je!...
Zeg, voel je 't niet komen,
van verre niet komen
als geuren van bloemen naar je?

Mijn ziel staat open voor je,
mijn armen gaan open voor je...
Zeg, voel je 't niet branden,
niet tintelend branden,
zenge-zacht op je handen,
op je schouder, je lippen, je tanden,
op je boezem, op alles van je?

Zeg, hoor je 't niet gaan door de nacht,
aanbruisen tot je door de nacht,
niet gaan door de slapende landen
als 'n warlwind, die opjaagt de zanden,
nu als een juichlied en straks als een klacht?

O! De nacht is zo vol van je...,
heel de wereld is vol van je!...
O! Kon nu mijn hart tot je gaan
of ophouden van te slaan...

XI

Ik zie u steeds, als ik van nacht u zag...
 't Was maar een droom, mijn Lief, niets dan een droom.
 En 'k droomde, dat ik in een weide lag
 in 't luwe lommer van een appelboom.
 En meidag was het, en een sneeuw van blank
 gebloemte sneuwde rond en op mij neer.
 Hoog van de hemel sprankelde gezang
 van leeuwriken naar de aarde, heinde en veer.
 En vóór mijn voet, doorschijnend spiegelblad,
 louter azuur gelijk de hemel zelf,
 lag, rimpelloos, het wijde vijverbad
 en in zijn schoot het zonnediep gewelf.
 En een misterie, onuitspreeklik zoet,
 zweefde als een geur van verse rozen rond...
 De lucht was één belofte! Zonnegloed
 streelde als een kus mijn wangen en mijn mond.
 Toen, alsof ál de glans van Lente viel
 te samen in mijn hart, - gelijk een roos,
 die meizon openzwachtelt, sloeg mijn ziel
 haar vleugels uit. - Verlangen, eindeloos,
 kwam over mij naar u, mijn Lief, naar u,
 mijn Zonnelief, mijn lente- en zielezon.
 En tot één zucht smolt dat verlangen nu:
 'O kom nu, kom! Zo 'k tans u kussen kon!' -
 En zie, o zie, de lucht nam vormen aan,
 vorm kreeg ze en kleur... Ik zág het: vorm en kleur.
 Als Adam Hevah eens, zag ik u staan,
 als geur van rozen waaide uw lokkengeur...
 En weder was het zesde scheppingsdag
 en Eden was 't: daar rees de levensboom...
 - O! 'k Zie u steeds, als ik van nacht u zag... -

Waarom was 't maar een droom? Waarom een droom?
In reine naaktheid, rein als 't lentazuur
stondt gij vóór mij, met dijen breed en mals,
de borsten vol, toch jong, en smetloos puur
de mooigeronde buik en donze hals...
En naast mij knielend op het jonge gras,
sloegt gij uw armen om mijn hals,... en toen
sloot gij uw lippen op de mijn, en 't was
me als vlood mijn ziel daarheen in deze zoen...
En ik ontwaakte. Een grauwe regendag
schreide in mijn kamer als een groot verdriet...
Ik zie u steeds als ik van nacht u zag...
Een droom, 't was maar een droom... Ach, anders niet.

XII

Een purperen vlammetje,
 kreitst en kranst
 een vlinder, een vuurrode vlinder,
 en glanzedanst
 en zwiert en zwaait
 en licht en laait
 nu hier dan ginder,
 doch komt en keert altoos, altoos
 naar de zelfde roos!

Duizend bloemen met open monde,
 duizend bloemen geuren in 't ronde...
 De vlamme vlinder ziet er één
 en anders geen!
 Het purperen vonkje kreitst en kranst
 en glanzedanst
 daarheen
 alleen!

Die roos ben jij,
 de vlinder... mijn gedachte!
 Bedroefd of blij,
 zó dag als nachte
 bij jou is hij!

XIII

Zo als de slinger in het uurwerk gaat
en trillend tiktakt zonder rust noch duur;
zó als het zeerot op de duinen slaat
en klotsend schuimlipt zonder rust noch duur;
zó als in krochten drop bij droppel dropt
uit rotsgewelven, zonder rust noch duur;
zó als het bloed in pols en hersens klopt
aldoor, aldoor maar, zonder rust noch duur;

even gestaag, gij, die mij nooit zult minnen
als ik 't u doe,
gaat al mijn voelen, denken, willen, zinnen
slechts naar u toe...;
even gestaag, zo als Gods reine luchten
omvatten en omvâmen al wat leeft,
mijn ziel rond u een web van hete zuchten
en hetere verlangens weeft;
even gestaag als groen en bloemen groeien,
vloeien het water -, vlieden moet de Tijd,
voel ik mijn hele wezen gloeien
voor u, die weigert, en die me alles zijt....

XIV

Zeg, hebt gij 't gehoord als een vlijmende klacht,
heel de nacht, heel de nacht,
gehoord aan uw raam in 't gehuil van de wind,
dat roepen en snikken: 'Mijn kind!'
Zeg, hebt gij 't gehoord in 't geraas van d'orkaan,
in 't zwiepen en slaan
van de krakende sparren om 't daverend dak,
in een boomtop die brak,
als gezucht van een mens, als gesteun en geweent:
'O mijn kind, o mijn Lief! Ginds zo ver en alleen!
O mijn Lief en mijn kind, en gevoelt gij het niet,
dat mijn ziele bij u is, u hoort en u ziet;
dat mijn ziel bij u waakt,
dat ze u aanvoelt, u raakt;
dat mijn ziel van uw voorhoofd het angstzweet kust,
dat, ongestoord, gij, rust!'

Zeg, hebt gij 't gehoord, als een snerpende klacht,
heel de nacht, heel de nacht,
gehoord om uw raam in 't geraas van de wind
mijn roepen, mijn snikken: 'Mijn kind!'

XV

Jij schone, heerlike lieve,
jij, die ik niet hebben mag,
wat doe je me zo verlangen
en trachten nacht en dag...?

Wat doe je me zo verlangen.
die toch, vol ootmoed groot,
als een bedelaar kniel vóór je voeten
en smeek om een stukje brood?

Kan liefde bescheidener wezen?
Was ze ooit met zo weinig voldaan?
Ach! zo jij mij duizend maal méér vroegt,
hoe graag werd het toegestaan!

Ei, vroeg ik je nog om je leven,
om je hele leven,... maar neen,
geen jaar, geen maand van je leven
verlang ik, - een uur maar alleen.

Een uur, om mijn wonderende ogen
te wennen aan 't hemels licht,
dat gloort uit je diepdonkere ogen
en glanst op je blozend gezicht!

Een uur, om de brand van mijn lippen,
als met lavende perelwijn,
te koelen met jouwe kussen,
een uur, om een god te zijn.

En voor dat uur, dat éne,
waarbij geen eeuwigheid,
geen duizend eeuwigheden
het halen, - o jij, die zijt

zo hoog, zo mooi, zo edel,
weet jij, wat voor dat uur
ik jou in ruil zou geven?
Mijn hele levensduur!

Mijn leven, heel mijn leven,
elke nacht en elke dag,
ik wou zè er álle voor geven,
jij, die ik niet hebben mag.

XVI

Ik hou van jê, ik hou van je,
en - lijk ik van je houwe,
zo hield noch houdt noch houden kan
ooit man van enige vrouwe.

Ik hou van je veel meer dan van
mijn goed en bloed en leven!
Ik hou van jê en zou voor je
goed, bloed, en ziel ook, geven.

Ik hou van jê, ik hou van je -
en zou je kunnen laten...
Ik hou van jê, ik hou van je,
en zou je kunnen haten!

Ik hou van jê, ik hou van je
uit 's harten diepste noden!
Ik hou van jê, ik hou van je...,
en zou je kunnen doden...

XVII

Toen voelde ik mij als een gevangene, die
 in enge, duffe krocht, met heet begeren
 telt al de dagen, telt al de uren, telt
 al de sekonden, die met lode gang
 komen en gaan, steeds komen, kômen, kômen,
 ontelbaar toch! tot eens..., - wanneer? wanneer? -
 de logge deur op haar verroeste harren
 zal openkrijzen, en hij gaan zal, - gáan
 de wijje, blijje, vrije buiten in...

Daar zwom op eens mijn ganse cel vol licht!

Een blanke hand verscheen! Geen lichaam zag ik,
 geen vleugels of geen aanzicht, en toch wist ik,
 dat déze hand die van een engel was.
 En mijne ketens raakte zacht die hand,
 en zie, - zij vielen; rinklend vielen zij
 ter aarde neer, en teder sprak de stem:
 'Druk op het slot uw mond! - De deur zal wijken, -
 en ga uws weegs: - ga henen, gij zijt vrij.'

Het licht was weg. - En zie, ik stond alleen,
 doch wat de wondre stem mij had bevolen,
 trouw deed ik het. Op het verroeste slot
 drukte ik de lippen vast, doch de ogen hield ik
 gesloten - want ik wilde 't licht niet zien,
 zo 't soms niet wijken mocht.

Toen hoorde ik draaien
 de deur op de ijzren pinnen, en het was mij
 als richtte een zachte hand mij op, - en 'k ging.

Hoe wonderbaar! Daar lag een lange gang,
 heel lang en smal, en donker als de krocht,
 die 'k pas verliet! Doch, heel aan 't einde glansde
 zo wonderschoon, dwars door een open venster,
 de lentesilverzon: - gewemel van
 frisgroene twijgen golfde er op en neer,
 en zielbedwelmend drong tot in mijn hart
 het zoet gekweel van een verliefde meerle.

Toen trad ik voorwaarts...! Dertig, vijftig schreden,
 en in uw stralen, zoete zonnegloor,
 zal ik mijn aanzicht baden, en uw loof,
 o 'k zal het ruiken, kussen, jonge bomen!
 En voorwaarts trad ik, voorwaarts, wanklend eerst
 bij elke schree, weldra met vaster voet...

Almachtig lokte mij het heerlijk licht!
 Reeds naderde ik..., neen - zelf genaakte 't mij...
 Als met heel fijne mazen van een net
 omhulde 't mij... Reeds kon ik frisheid aadmen
 van 't lenteloof..., en 't kleine vogelken -
 ik zág het zitten, duidelijk, vlak vóór 't venster
 op een laag takje...

God, ik was dan vrij!

Mijn ganse ziel zwol tot één wilde zucht
 en zweefde me op de lippen; - 'k stak mijn handen
 uit naar de vensterdrempel, om de sprong,
 die éne sprong te wagen! -

O Bedrog!

Slechts de ijdlle ruimte greep ik... Vóór mij uit
 lag wéér die gang - die lange, smalle gang,

zwart als mijn krocht, en aan het einde glansde
 zo wonderschoon, dwars door een open venster,
 de lentezon, en een gewemel van
 frisgroene twijgen golfde er op en neer,
 en zielbedwelmend drong tot in mijn hart
 het zoet gekweel van een verliefde meerle.

Was ik krankzinnig? Had gezichtsbegoochling
 mij zo misleid? Had mijn te groot verlangen
 mij in de waan gebracht, dat 'k onbeweegbaar
 nog stond vóór 't open deurtje van mijn cel? -
 Dát was 't toch niet... Diep achter me, in de gang
 schemelde in 't dichte donker 't halve licht
 der diepe krocht. Toen meende ik te verstaan:
 de gang was langer, heel veel langer was hij
 dan ik eerst dacht. Mijn oog, de dag ontwend,
 had mij bedrogen!... Weder schiep ik moed,
 en weder trad ik voorwaarts, vast van schreden,
 naar 't heerlijkstralend licht in 't open raam.
 Reeds naderde ik..., neen, zelf genaakte 't mij...
 Als met heel fijne mazen van een net
 omhulde 't mij... Reeds kon 'k de frisheid ruiken
 van 't groene loof, en 't kleine vogelken,
 ik zàg het zitten, duidlik, vóór het venster,
 op een laag takje!...

Nú toch wás 't geen waan!
 Daar gaapte 't venster vóór mij, - duidlik zag ik
 elk blaadjen op die boom, - een linde was 't:
 en 't vogeltje ook, - ik zàg het, blauwgevederd,
 gorglend uit volle keel, het snebje omhoog!

En weder stak ik beide handen uit
 en greep..., met woester greep..., zo sterk ik kon
 naar 't kleine venster...

O Bedrog! Opnieuw
 greep ik de leêgte, niets dan leêge leêgte,
 zo dat ik neerviel op de harde stenen
 en liggen bleef, en lag, een lange poos.

Dan stond ik op...! O twintig, honderd malen
 viel ik en stond ik op... En telkens weder
 lokte mij 't open venster, zag ik 't lover
 daar buiten schomlen, hoorde ik 't mingekweêl van
 die blauwe vogel op die lage tak;
 doch telkens ook, vlak vóór mijn greep, verdween
 de onvatbre muur, en honderd schreden ver
 blonk weer het venster in het lentegroen!
 Toen klonk een stem -, maar die van de engel niet,
 een harde, helse stem was 't: 'Achteruit!'
 Hels klonk de stem: 'Terug! Terug, gij slaaf!
 Geen zon voor u; geen lavend vooglenlied!
 Uw krocht hoort gij... Gij zijt haar eigendom!
 Zij eist u op..., uw krocht, uw eeuwge bruid!'

Toen viel ik op mijn aanzicht neer ter aard
 en bleef zo liggen, - uren, dagen, weken?
 ik weet het niet - gelijk een dode ligt...

XVIII

Gelijk Tannhäuser in den Hörselberg
 in Venus' arm, zo lig ik in uw armen,
 en laat mij koestren, willoos, door uw warmen
 verliefden adem, die tot in het merg
 van mijn gebeente brandt, en in de vaten
 van 't fris ver-jongde hart het rode bloed
 met machtiger slagen draven, steigren doet,
 - een jong en vurig hit, dat door de straten
 vooruitholt, ongetemd, onttembaar....

Zie, uw haar,
 uw goudgeglansde kroeshaar -, als een regen
 van donkre stralen valt het allerwegen
 om -, over mij....; uw donzig armenpaar,
 gelijk een band van leliewitte bloemen,
 houdt mij omsloten, en ik hoor uw mond
 met zoet gevelei mij 'Zanger, Ridder' noemen,
 verzaad van kussen, en toch immer weer,
 toch immer weer gereed tot kussen geven
 en kussen plukken....

Van heel 't bonte leven
 ginds, buiten deze grot, dringt niets, niets meer,
 geen stem van man of vrouw, geen vogelzangen,
 geen klokgelui tot ons. Uw kus, úw woord
 is alles, alles wat mijn oor nog hoort,
 en niets meer weet ik, niets dat mijn verlangen
 zou kúnnen wekken, niets, - dan gij alleen,
 gij, en uw kussen, die als vlammen branden....
 Ginds ligt mijn luit, ontglipt, lang, aan mijn handen,
 toen 'k pas de grot betrad.... Daarnaast, met steen
 en gruis bedekt, mijn zwaard, met stompe snede.

Doch bloemen, bloemen bloeien rond ons: blank
gelijk uw vlees, de lelies; dan, aan rank
bij rank opslingend, hoog, als hete liefdebeden,
de rozen, als ons kussen rood....

En goud
is boven ons de lucht. Avond noch morgen
kennen wij meer... Geen plicht meer, arbeid, zorgen...

Niets, niets bestaat, dan - die me in de armen houdt,
mijn schone Duivelin, Vrouw Venuzinne!

Geen vrienden, magen, volk noch vaderland....

Niets dan uw stem, uw mond, uw zachte hand
en 't wonderzoet misterie van de Minne.

XIX

Ken ik mij zelf nog wel? - O Gij, die 't weet,
 gij, die mij kende, vroeger, gisteren nog,
 ik bid u, zeg het..., zeg mij, zó gij 't kunt:
 ben ik het nog, ben ik dezelfde toch?

Ben ik nog steeds wie 'k al die jaren was,
 van kind tot man, die lange, lange tijd,
 die Lenten al, met geur en fleur van bloemen,
 met vogelzang en zoete minnarij;
 die Zomers, met het levend goud van de oogsten;
 die Herfsten, met hun vruchten, kervend rijp;
 die Winters ook, die Winters, eindloos lang,
 wier sombre nevels tans al 't licht der Lenten,
 al 't goud der Zomers, al de purperpracht
 der koninklike Herfsten heeft verzwolgen,
 zodat mijn gans Verleên, hoe rijk en schoon
 het eens als Heden was, nu nacht me schijnt.

Niet waar, ik ben 't niet meer... - Die ik eens was,
 is lang gestorven. Op een eenzaam plekje
 ginds, langs de weg, waar onder 't sjoewel kruis
 wat wilde bloemen treuren, is zijn graf...,
 en - wát hij was, en wát hij deed, en wát hij
 genoot en leed, en wát hij zong en schiep,
 't is ál vergeten, ál vergeten, als
 de bloemen, die hij plukte aan moeders hand
 als heel klein kindje....

O neen! Ik ben het niet!

Die was een slaaf, een zoon van slaven was hij,
een herdersknaap, zijn droeve liedjes neurend
op 't bloemig kantje van de weide, waar
zijn kudde graasdē.... Ik, ik ben een vorst,
'k ben meer dan vorst; ik voel më -, 'k bēn een god,

Ik ben een vorst - een zoon van vorsten ben ik,
van heel een rij van vorsten! Zie, het purper
des koningsmantels staat mij goed, niet waar?

Een god ben ik.... Op goude' altaren troon ik
in tempels, weids en hoog, wier pijlers van
porfier de beelden dragen, die mijn daden
verheerliken voor 't verste nageslacht....

En wierook walmt, in geurenwolk bij -wolk,
óp vóór mijn voet.... En door de tempelbeuken
ruisen, op brede akkoorden van het orgel,
aldoor gezangen, hymnen, mij ter eer,
hallels der Liefde, die 'k door u slechts ken,
der hoogste Liefde, die ooit vorst of godheid
genieten mocht, - uw Liefde, uw zonniefde,
blauw als 't azuur, rood als der rozen hart,
goud als de zon en diep als de oceaan.

XX

‘U strelen wilde ik, heel stil u strelen,
 uw weedom weren, uw wonden helen,
 heel zacht van hand....;
 met lavelippen uw slapen koelen,
 met tere toppen van vingers voelen
 't geslagen harte, hoe 't klopt en brandt!’

Voor mij, de weelde dier zoete woorden?
 Voor mij, die wonne als van harpakkoorden?
 Ach, is 't geen schijn?
 Voor mij, die balsem van 't zoetst beloven?
 Zal 'k nogmaals hopen, nog eens geloven,
 nog eens herleven tot lust en pijn?

Gekluisterd zat ik in hooploos duister....
 Hoe baadt opeens nu in zonneluister
 mijn duffe krocht?...
 Ik adem weder... - Is dat - genezen?
 O zeg, wie zijt gij, o wonder wezen,
 die dat vermocht?

O zeg, wie zijt gij, o zachte vrouwe,
 gij, die niet vraagde, waarom in rouwe
 'k gebogen zat,
 die kwaamt tot mij als gedaald van boven,
 als lentebloesems in dorre hoven,
 als geur uit rozen en licht op 't pad....

Zo kom dan, Lente, zo straal dan, zonne!
Keer weer, o Liefde, met wee en wonne,
met macht en glans.
Want zie - in 't purper van 't hoogst verlangen,
mijn hart gloeit open, om u te ontvangen...
Kom - vul het gans.

XXI

Mijn kamer is zo stil, zo stil,
 daarbuiten staat de nacht zo stil,
 dat ik het donzen wiekgetril
 hoor van de vliedende uren.
 Mijn lamp is lang al leêggebrand,
 al 't hout van d' haard tot as verbrand,
 en 't maanlicht, als een geestenhand
 strijkt, bleek, langs raam en muren.

Mijn kamer is zo stil, zo stil,
 de straat zo stil, de stad zo stil;
 't is, of iets heerliks komen wil,
 of iemand wacht daarbuiten....
 Maar 'k waag het niet, om op te staan,
 naar deur of venster heen te gaan;
 roerloos, in 't roerloos licht der maan,
 hoor 'k verre treinen fluiten!

En plotsling, als een veertje licht,
 wuift mij een adem in 't gezicht,
 en huivrend sluit ik de oogen dicht
 vol wonderzoet verlangen!
 En zusterzacht en moederteer
 legt, als een kinderswang - niet méér
 toch drukt zij mij - een hand zich neer
 op elke van mijn wangen....

O zielemaagschap wonderbaar!
O Liefde, almachtig Toveraar:
twee mensen smachten naar elkaar
 en niemand voert hen nader!
Gij, Toovenaar, die men Minne heet,
dempt tijden-lang, afstanden-breed,
en - eer nog de een van de ander weet -
 voert gij die twee te gader!

Mijn kamer is zo stil, zo stil,
de straat zo stil, de stad zo stil,
dat ik het donzen wiekgetril
 hoor van de vliedende uren!
O Lief! zo ver en toch zo bij,
ontstolen mij en tóch van mij,
o! dat uw ziel mijn ziel verblij',
 zo lang deez' nacht mag duren!

XXII

Mij moogt gij alles, álles zeggen,
uw minste vreugd, uw lichtste grief;
mij moet gij alles, alles zeggen -
geen moeder had u ooit zoo lief!

Mijn ogen zullen licht doen stralen
in 't donkerst hoekje van uw hart,
en uit mijn ziel zal laafnis dalen
in de uw - bij elke nieuwe smart.

'k Wil alles, alles van u weten,
al wat u drukte, al wat u drukt,
al wat gij hebt betracht, bezeten,
elk bloempje, door u afgeplukt.

'k Wil met u juichen, met u klagen,
met u, van u zijn, na als vóór;
al wat gij niet alleen kunt dragen,
draag ik met u - het leven door.

Mij moet gij alles, alles zeggen....,
en heel des levens bitre last
moet ge in mijn handen nederleggen:
dán eerst smelt hart in harte vast.

XXIII

O kom en kus met gloënde kussen
mijn kussen allē uit mijn mond:
hun vuur zal 't wild verlangen blussen,
dat hoger oplaait elke stond.

Hier, in dees straal van de avondzonne,
die goud druipt op uw lokkengoud,
hier zal uw ziel, in hemelwonne,
mijn ziel wéérzoenen honderdvoud.

In 't wondre vuur der zonnevonken,
opheemlend, roos en purperrood,
leg ik mijn hoofd, van weelde dronken,
te rusten, zalig, in uw schoot.

Dan, in uw ogen, op uw wangen,
smelt samen tot één zelfde glans
het bloedig rood van ons verlangen
met al het purper van de trans.

XXIV

Hoe smartlik hijgt gij,
 mijn liefste leven,
 waarom toch zwijgt gij
 en zie ik beven,
 uw lippen bang?
 Kunt gij niet spreken,
 't mij niet vertrouwen,
 of zal dan breken
 van enkel rouwen
 't harte, dat dicht bleef en stom zo lang?

Mag ik niet weten
 wat u doet stenen,
 naast u gezeten
 niet medewenen
 en, op uw hoofd,
 mijn handen leggen
 met teder vragen:
 'Wil 't al mij zeggen!
 En laat mij dragen
 helleft van 't leed, dat de rust u rooft?'

Toen keek me in de ogen
 de zoete, goede,
 en sprak bewogen:
 'De Heer verhoede
 dat ge eens 't ervaart....
 Gij wilt het weten,
 gij, wrede, lieve!....
 Gij hebt vergeten,
 hoe diep 't mij grieve:
 mondje, dat kuste, is een wéerkus waard!'

XXV

Wat zou ik nu nog zingen?
Ik heb geen liedren meer....
Slechts één heb ik onthouden:
heel simpel en heel teer.

Slechts één heb ik onthouden....
Zal ik het zingen, ja?
Mag wel een liedje heten
wat ik nu zingen ga?

Mijn lieve zonneliëvling,
bestaat de wereld nog?
Gij zelf zijt heel de wereld!
Al 't ander is bedrog!

Eens wás ook ik, mijn lievling,
heel lang geleên. - Maar nu,
ik ben niet ik meer, lievling,
in u ben ik, van u.

Gij zijt van alles, alles,
niet eind maar, ook 't begin....
- Zoo luidt mijn simpel liedje:
de wereld leeft er in.

XXVI

Mijn Lief, mijn Lief, mint gij mij - als ik u?
Mijn lief, mijn Zon, is steeds voor mij uw gloeien?
Wilt ge uit mijn hart in wellust op doen bloeien
als lelies blank en rode rozen, nu
én morgen én altijd, gebloemt van zangen,
gebloemt van klank én kleur én geur te saam,
elk kelkje vol met dauw van mijn verlangen,
elk bladje vol met geuren van uw aâm?

Mijn Zonnief, als een bevrozen akker
bij wintersneeuw, verlang ik naar uw zoen....
Wat in mij slaapt, vlam met één kus het wakker!
Wat in mij dood is, zult ge 'erleven doen!

XXVII

Die dag zal zijn een pure, lichte dag,
 een laaie zonnedag, een wonnedag!
 Die dag zal zijn de schoonste dag der Lente,
 een dag, als de eerste dag in 't Paradijs,
 - de hemel smetloos rein, rein als een bron,
 waarop Gods blauwe mantel drijven zou;
 de lucht vol van het eerst gekweël der vooglen,
 pas weergekeerd in zwermen uit het Zuid,
 en - heinde en ver, heel 't heerlijk Brabant door,
 langs berm en kant, in tuinen en waranden,
 in ieder bosselken, in 't wijd-wild woud,
 alom zal Zon, met zengende vlammenzoen,
 doen openbarsten, ongeteld, ontelbaar,
 de wondre knoppenweelde, zwellend, zwellend,
 ál hunkrend van verlangen, om hun hartje
 te laven aan de gloed, die 't Al doortrilt....

En in die dag, - die pure lichte dag,
 die laaie zonnedag, die wonnedag,
 zal ik tot je gaan, niet zo als een stervling
 gaat tot een ándre stervling, niet zo als
 broeder tot zuster, kind tot moeder gaat,
 maar zooals één, die treedt in de Eeuwigheid! -

'k Wil tot je gaan, zo als men gaat tot God.

'k Wil tot je gaan, als ik zou gaan tot God!
 De ogen gesloten, als de blinde, die
 schoorvoetend, tastend, door de straten gaat
 en denkt alleen aan 't einddoel van zijn gang:
 de stille haardsteê, waar zijn rustbank wacht;

zó wil ik gaan, de ogen gesloten, denkend
aan niets dan jou en nogmaals jou, - dat toch
geen van de duizend wondren van die dag,
noch 't hemelsblauw, noch 't frisse groen der knoppen,
noch 't bruin der stammen noch het zwart der aard
mijn oog zou treffen,.... eer het jou mocht zien....
'k Wil tot je gaan, zoals men gaat tot God,
die dag van licht, die zonne- en wonnedag....

XXVIII

Ik ben de bruine, barrē aard -
jij bent de Lent, die er bloemen baart.

Ik ben het bos, zo dicht en donker -
jij spat en speelt er als zongeflonker.

Ik ben de droeve, droomrige hei -
jij bent de purpere bloemekenssprei.

Ik ben de mosplant, zwart en treurig -
jij bent het viooltje, fleurig, geurig.

Ik ben de kamer vensterloos,
waar duister heerscht en kou altoos -

jij bent de luchter met gouden armen,
die 't al verlicht en 't al komt warmen!

Ik ben het eindlooze schotsenveld -
jij bent de zon die alles smelt!

Jij bent mij Al, hebt me al gegeven:
'k lag dood in 't graf, jij deedt m'herleven!

XXIX

Weet gij, wat gij me zijt? -
Niet slechts mijn drank, mijn eten,
mijn licht, al wat nooit mens
op aarde derven kon,
- ook al mijn Wijsheid zijt ge!
In 't diepst van mijn geweten,
daar straalt uw liefde lijk de zon.

XXX

Kom - eerst je handen,
 je mooi-kleine handen,
 je melkwitte handen
 zoo fijn en broos,
 je lief-lieve speelhanden,
 je weke streehanden,
 je zachte heel-handen
 fris-koel als een roos!

Heel in de mijne,
 heel tussen de mijne,
 als vogeltjes kleine,
 gevangen, toch vrij,
 zó wil ik ze houden,
 zó wil ik ze warmen,
 zó wil ik ze voelen
 héél - héél van mij.

En dan - je hoofdje,
 je kinderhoofdje,
 je sprookjes mooi-hoofdje
 goud-zonneblond;
 je hoogrein voorhoofd,
 je bloemige wangen,
 je kin en je neusje -
 en je mond, - je mond!

Heel aan mijn boezem
 moet je het leggen;
 heel in mijn handen,
 waar 't in verdwijn;
 dat ik het voele,
 dat ik het hebbe,
 dat - blij - 'k mag zeggen:
 'Mijn - eindelijk mijn!'

XXXI

Uw handje, mollig zijdezacht,
zo tussen de mijne;
uw ogen, blauw als meiënnacht,
zo in de mijne;
uw wangen, weker dan duifjeshaar,
zo tegen de mijne:
uw zwellend-rode lippenpaar,
zo op de mijne...
Wat ben ik en waar zijn wij, zeg!
In 't godlik Eden?
Mijn ziele zweeft van de aarde weg
in opperste zaligheden...

XXXII

Nu niet meer strijen...
 Heb toch erbarmen...
 Kom zacht je vlijen
 hier in mijn armen...
 Geef je gevangen...
 Ik kan niet meer.
 O! 't Lang verlangen,
 Het schrijnt zo zeer...

Uren en dagen,
 dagen en weken, -
 komend zo trage,
 trager verstreken, -
 al wat zij brachten:
 dromen alleen,
 machten en trachten,
 werklikheid - geen!

Leg op mijn zwoele
 slapen, die branden,
 om ze te koelen,
 beide jou handen...
 Laat teer ze glijen
 over en weer,
 zacht als een zijen
 vogelenveêr.

Laat me, aan je knieën
 nedergezeten,
 't leven ontvlieën,
 alles vergeten...
 en zwijgen, o! zwijgen,
 dat niets toch verstoort
 je zalige hijgen
 heel dicht bij mijn oor...

XXXIII

Hier aan je voeten laat me leggen,
het aanzicht in je kleed gehuld,
en aarzlend, als een zondaar, zeggen
al wat mijn hart tot barsten vult;

laat uit me snikken 't lang begeren,
't vergeefs begeren, brandend heet,
dat al mijn krachten zal verteren
en waarvan niemand, niemand weet;

't verlangen, 't schuw bedeesd verlangen,
niet naar het hoogst, dat Min belooft,
slechts.... naar jē adem op mijn wangen,
slechts.... naar je handen op mijn hoofd;

niet naar het heerlijkst, dat het leven
- wie 't zeeppen wil - genieten doet, - -
slechts naar wat je ongevraagd, wilt geven,
jij, zó rijk, van jē overvloed!

XXXIV

Nog op mijn lippen gloeit,
door al mijn aadren schroeit
de kus, van uw lippen ontvangen...
Van zwoele moeheid hijgen nog
mijn longen, en reeds blaak ik toch
van nieuw en aldoor-nieuw verlangen.

Uw ogen zien mij aan...,
mijn ogen zien u aan...,
uw handen zoeken naar mijn handen...
Weer vlijt uw blonde hoofd zo teer
zich op mijn borst, en weer, wéér, wéér
mijn lippen op uw lippen branden.

Kan men dan dronken zijn
van zoenen als van wijn,
van zoenen, rood als rode bessen?
O wonneroes, zo godlik zoet!
O vlammen in 't verjongde bloed!
O dorst, die 'k, nooit geleest, wil lessen!

XXXV

Doornroosje, zeg, ben je wakker?
 Is je slaap geëindigd voor goed?
 Doornroosje, zeg, ben je wakker?
 Voel je bruisen je fris-jeugdige bloed?

Heb je jē oogjes geopend?
 Zie je de zonneschijn?
 Doornroosje, zeg, ben je wakker?
 Ben je nu, blijf je nu mijn?

Hield men zo lang je gevangen?
 Was 't om je hartje zo koud?
 Hield men zo lang je verborgen
 op het somberste plekje van 't woud?

Kon er dan niemand je wekken?
 Gingen allen dan, allen voorbij?
 En had dan het Noodlot besloten
 dat je wachten zou, wachten op mij?

En 'k heb je gevonden, Doornroosje,
 ik, die je toch niet zocht!
 Ik heb je gevonden, Doornroosje,
 en 'k heb je verlossing gebrocht.

'k Heb me over je slaap gebogen,
 met de lippen je voorhoofd geraakt,
 mijn lippen geprest op je lippen,
 en - ben je nu heus ontwaakt?

Doornroosje, ben je gelukkig?
Kwam het Wonder dan eindelijk tot jou?
Begrijp je nu 't leven, Doornroosje,
en wat liefde is, weet je het nou?

Ook voor mij kwam het wonder, Doornroosje,
en is dit niet het heerlijkste loon?
Nu weet ik, wie 'k ben, Prinsesje:
- ik ben een koningszoon!

Wel heb ik noch scepter noch krone -
en wat zou ik er ook wel mee doen?
Doch doden kan ik verwekken
alleen door de gloed van mijn zoen.

XXXVI

Bedek ze toch, bedek, met beide handen,
die vlammenogen,
dat niemand zie hun roodgegloeide randen,
noch hoe zij, onder 't felpen bruin der bogen,
begerend branden,
begerend en begeerlik branden.

En berg hem toch, dien wonnedronken monde,
die zwoele lippen,
verzaad van 't zoetste zoet der zoetste zonde,
dorstig alweer naar 't zaligst zoenennippen,
één wonnen-wonde,
één roode, bloedige wonnen-wonde.

Want niet en wil ik, dat de wilde gloed,
die mijne zinnen
ontstaken in uw bruisend, brandend bloed,
eenander, - wie 't ook zij, - naarzulk beminnen
verlangen doet,
verlangen doet!

XXXVII

Goud, in het avondgoud, waaiden de bomen,
goud was het water, de velden goud...
Goud, in mijn ziele, verrezen er dromen -
goud als het water, de velden en 't woud!

Goud was de wegel, langs waar gij zoudt keren
hoog van de heuvels, die straalden in vuur-
Toen gij verscheent, nu in goudene kleren,
leekt gij een godheid, die daalt uit 't azuur!

XXXVIII

O! Die lucht als van leeljen en rozen,
o! die lucht van je lichaam zo klein en zo teer,
o! die lucht als van leeljen en rozen...:
ik ruik niet anders meer!

O! De smaak van je vurige lippen,
o! ik proef ze, je lippen, zo week op de mijn,
o! ik proef ze, je kussende lippen
als aroom van bedwelmende wijn.

O! Het strelend gevoel van je handen
en dat aanvlizen zacht, zo heel zacht tegen mij,
en dan plotsling je klein-witte tanden
in mijn mond, heel je lichaam op mij!

O! Ik kan je vergeten noch derven!
Kun jij me vergeten, mij derven, o zeg?
O! Ik kan je vergeten noch derven...
Je mag nooit uit mijn leven meer weg!

XXXIX

O! Je verlangen, je heerlijk verlangen,
 je passieverlangen, zo gloeivlammend rood,
 't omzweeft en omweeftmij, het houdt mij gevangen...
 Zeg, brengt het mij - leven of dood?

't Gloeit in de luchten ál, die mij omgeven;
 't brandt in mijn polsen en draaft in mijn bloed;
 'k slurp het en eet het, - o leven zij 't, leven! -
 in het vocht, dat mij laaft, in de spijs, die mij voedt...

O! Je verlangen... Daar komt het gevaren,
 ruisend-wild-bruisende, óp - druisende zee!...
 'k Voel het me omarmen met armen van baren,
 'k Hoor het wenen van wellust en joelen van wee...

Rechtop vóór mij, als een reus, het gebogen
 hoofd naar het mijn, - als een wezen dat weet -
 staat het vóór mij, staart mij vragend in de ogen,
 prest op mijn boezem zijn boezem zo heet,

tot ik nu zelf, o! geen mens meer, een vuur slechts,
 uitbreek in sissende vlamtongen rood...
 - O! Je te hebben, één uur, ach! dit uur slechts...
 O! Het niet mogen, - de dood is 't, de dood!

XL

O! In je kamer, blank en blauw behangen,
 alleen met jou, met jou en 't licht alleen,
 waar je orchideeën, rood als minverlangen,
 met vreemde tongen voelen om zich heen;

waar, op je divan, 't purperrode kussen,
 opvlammend in het licht als passievuur,
 uitnoodt tot wakend rusten, kozend kussen,
 en aldoor kussen zonder rust noch duur...

Een wondre geur, een geur van haren, blonde,
 van wonnig bloeiend vlees vervult de lucht...
 O! Laat mij aadmen hier met gragen monde,
 inaadmen jou, jou zelf, met zucht bij zucht!

Hoor in je tuin, in struiken en struwelen
 is 't één gekweel van vooglen zonder tal.
 O! wat daar juicht en trilt uit al die kelen,
 wij zijn het Paar, dat 't al beleven zal.

Nu op je divan!... Heel bij mij..., je schouder
 aanleunend tegen mij..., je rechterarm
 zacht drukkend om mijn hals; je midden houdt er
 mijn linkerarm omvangen, moederwarm.

En - oog in oog... - Hoe je pupillen stralen!...
 Lijk 's avonds in 't slaapwater van een meer
 de maan en duizend sterren nederdalen,
 zeg, viel nu zô de zonnë in je neer?

Zeg, viel de hele hemel in je harte?...
Van uit jē ogen straalt hij 't meilicht blind...
Je blikken diepen tot één blauwe, bloem'ge verte;
draag je in je zelf de Lente - lijk een kind?

Zo kus mij dan - want naar je lippen haak ik;
zó kus ik jou; - snak je ook naar mijnen mond?
Al 't wonnig zonneheil der Lente smaak ik
verduizendvoudigd in deze éne stond.

XLI

De morgenvanen wapperden uit
 op al des hemels vesten,
 goud en rood in het Oosten, purper in 't Zuid,
 wit en blauw in het Noorden en Westen.
 De klaarte stond, als een stolp van goud,
 wijd over het wijde Zoningenwoud
 met zijn duizend heuvels en dalen.
 Als wierookwalmen vóór een altaar
 zweefden nog nevelen hier en daar
 doorboomd van zonnestrallen!

En zo wijd het woud zijn webben weefde
 van groeiend geblaârt en groen,
 was 't plots, of het kleinste kruidje beefde
 van een alles-doorvlammende zoen;
 was 't plots, of door die zee van loof en blâren,
 Gods louterende adem kwam henegevaren
 en wuifde ons, armen, in 't gezicht...

Toen, in het bovenaardse licht,
 dat ons omstraalde van alle zijden,
 sprak ik tot u: 'Lief! Laten we ons verblijden!
 Voelt gij 't niet óók? Gezegend is ons Min:
 Gods adem blies haar leven in!'
 Ons lippen sloten zich op elkaar....
 Weer was in 't Eden Gods een zalig mensenpaar.

XLII

Nu - eindelijk - weet ik het, gij koninklike Vrouwe,
 die opgingt, onverhoopt, een goude Zon van Min,
 hoog boven 't leven mijn!... Gij zijt de vonkelblauwe,
 de laaielichte Lent, en 'k sta er midden in!

Bloeit gij niet alle uit mij, gij blanke lentebloemen,
 drijft ge uit mijn reinste zelf uw milde ranken niet?
 - O wordenswonne, met geen mensenmond te noemen,
 als 't hart, verjongd, in louter knoppen schiet....

Klinkt gij niet alle uit mij, veelvuldige vogeltalen,
 die lierhalt in de lucht en sprankelt over 't veld?
 - O dichtensweelde, waar geen weelden 't ooit bij halen,
 als heel de ziel, vernieuwd, tot melodijen smelt.

Gaat gij niet op uit mij, goudglanzend hemelwonder,
 lacht uit mijn lichtend zelf uw licht niet, zonnelach?
 - Het nachtlik duister ging voor eeuwig onder?
 In liefd' herleef ik..... Liefstē, zie! 't Is dag!

XLIII

o Sterren, vriendlike ogen van de nacht,
 en, gij, o Maan, die als het aanschijn zijt
 van een zeer goede god, die, eindloos zacht
 neerblikt op wat hier de snelvliënde Tijd
 baart of doet sterven in staag wislend spel
 en trouw zijn weg gaat, vreedzaam, kalm en hel...;

gij, zoete Sterren, die mij tegenwenkt
 als wilt gij vragen: 'Blijft gij ginds nog lang?'
 en gij, o Maan, die aan mijn bleke wang
 de zachte koestring van uw kussen schenkt; -
 ik bid u, Sterren, gij, die 't weten kunt,
 ik bid u, Maan, die aan heel de aarde gunt
 in éens uw teedre klaarte; Sterren, Maan,
 ziet gij mijn Lief niet rusten in uw schijn?
 Ziet gij mijn Liefste?

Door haar raamkozijn
 vallen uw stralen... Ziet gij 't rustbed staan? -
 Moê op de peluw ligt haar hoofdje teer;
 haar zwanenarm hangt langs de sponde neer;
 de blanke borsten zijn een bloemenpaar,
 donswitte kelken, zwellend in de gloed
 van meizon, die ze koost en kust, en daar
 springen de zwachtels los, en wonderzoet
 ontluikt, van weelde dronken, weelde en smart,
 't in geuren smeltend, bloedrood bloemenhart.

Zó ziet gij haar, o Sterren; zó, niet waar?
ziet gij, o Maan, mijn wondre zieleblom.
En 'k smeeek U, Maan, - en Sterren, 'k smeeek er om:
zoent van mijn lippen met uw stralen klaar
dees kussen af, en gaat dan, Sterren, gaat
en legt ze zachtjes op haar zacht gelaat....

XLIV

Zo als te Leuven, in Sint Pieters-kerk,
 gehuld in zwarte lakenmantelkappen,
 de vrouwen uit het volk nooit binnentreden
 noch weder heengaan, of - minuten lang -
 knielen zij neder vóór het tragies beeld,
 'de zwarte Kristus', die bij de ingang hangt;

- de wonden, bloedig, die in hand' en voeten
 en in de zijde gapen, staren ze aan
 met wondrende ogen, nat van medelijden;
 de doornen staren ze aan, die in de schedel
 en 't voorhoofd drongen zo wreedaardig diep,
 dat het geronnen bloed, in klont bij klont,
 om 't arm dood hoofd een krans van rozen vormt; -
 dan, eindlik, opstaand, steeds gebeden prevelend,
 buigen zij 't aanzicht op de voet van 't Beeld
 en kussen lang en vroom, met koele lippen,
 het rode glas, waarin een stukje van
 het Heilig Kruis genade en aflaat meldt,
 en gaan haars weegs, getroost, gesterkt, de ziel
 feestlik gestemd voor heel een droeve dag: -

zo, heerlijk Lief, mijn heiligje en godin,
sinds daar, vóór mij, je stralend zongezicht
mij toelacht uit zijn raam van loof en bloemen;
vanwaar ik kom, waarheen ik ga, - des morgens
gereed voor 't werk, des avonds mat en moe;
geen enkele keer treed ik mijn kamer binnen,
geen enkele keer verlaat ik haar - of trouw
- als was jij 't zelf - ga 'k vóór je beeltnis staan,
noem stil, heel stil je naam als in gebeden,
en strijk heel zacht, met strelend weke hand
heen over hand en wang - en ga dan, ga
mijn droeve weg, getroost, gesterkt, de ziele
feestlik gestemd voor heel een lange dag....

XLV

Heel het Westen straalt, oranjegouden,
achter fijnbeblâarde lentewouden.

Ver, heel verre hoor ik klokken stenen,
klokken, die de dood der zon bewenen,

kleine klokken, goud- en zilvertong,
klagend zoete klachten, zoet als honig,

klagend weke klachten, week als smarten
van voor 't eerst verliefde maagdenharten;

klagend innig, als met snik op snik,
klagend zó uit heel haar ziel, dat ik

klaag met heet verlangen, door geen zee te blussen,
naar uw mond, mijn Lief, en naar uw vlammenkussen.

XLVI

Van waar nu die plotslinge luister?...
 en hoe vreemd toch het leven is!...
 Kan 't zijn, dat - na jarenlang duister,
 al dit Licht mij gegeven is?

Hoe werd mij dit wonder beschoren?...
 Hoe ben je zo eensklaps van mij,
 jij, die 'k, in de menigt verloren
 zo vaak heb gevoeld aan mijn zij?

Weet jij het, hoe 't zó is gekomen? -
 Ik zocht jē, en 'k vond je niet...
 'Eens heb ik je handen genomen,'
 zo zeg je, en 'k verstónd je niet!

'Vaak heb ik gestaan vóór je ogen,'
 vertel je, en ik zág je niet!
 Zeg - is 't geen begoochling, geen logen?
 Is 't waarheid, zeg, wat geschiedt?

Eerst gister trad je me nader...
 Eerst gister werd je van me...
 Zeg... blijven we steeds nu te gader?...
 Ik kan niet meer buiten je.

XLVII

O zeg mij, Lief, zijt Gij dan overal?
 Zijt Gij, als God, dan overal, mijn Lief,
 dat ik U zie tot in het duisterst duister
 van al dees nachten, die ik slaaploos slijt,
 van al dees nachten, die 'k in vruchtloos wachten,
 in ziel- en lijfverterend trachten slijt?

Zie, weerom zit ik in mijn stille kamer
 geheel alleen. Mijn lamp is leêggebrand,
 de wiek verkoold, en dood de gouden vlinder
 der mooie vlam. Het zware raamgordijn
 heb ik niet opgehaald - veel dikker, immers,
 is 't zware sluierdoek, dat, wijd en zijd,
 de sterrenloze nacht op 't aardrijk spreidt....

En, als de kluizenaar, die, in 't Nijldal, ver,
 wakend en vastend in zijn rotsspelonk,
 de Nacht zag leven, en van uit het donker
 met rode kusmond en de goude lonk
 van 't reeën-ogenpaar, in één geflonker
 van paarlen en juwelen, schittersterre
 van wellust en van schoonheid, zag verschijnen
 de wondre Balkis, die van Sjebah kwam
 en met één zoen Sjelomo's wijsheid nam
 en - toen zij ging, haar ziel liet in de zijne;

zó zie ik U, ik die nog nooit U zag,
 met ronde kin en lieve lippenlach
 allengs opdoemen in mijn nacht, als schiep
 mijn oog, met 't eigen licht, het beeld, dat sliep,
 nog ongewekt, in roze zieledromen.

Als Balkis zelf zie ik U tot mij komen,
de goudtiara om uw lokkengoud,
de boezem bloot, de jonge borsten stout
ontzwachteld, blank gelijk teerblanke duiven....
En purper is uw mond als rijpe druiven
en uit uw oog licht pure maneschijn....

Zo komt Gij, Lief! Uw hand omvat de mijn,
uw hoofdje buigt zich tot mij; eindloos teder,
tussen mijn ogen zoent Gij mij, en weder
zoent Gij mij zo, en weder, altijd door,
tot door mijn raam de bleke morgengloor,
uw schim verjagend, komt naarbinnen dringen,
en heel de stad, met duizendvoudig zingen,
aan de arbeid gaat van de een tot de andre wal...

O zeg mij, Lief, zijt Gij dan overal?

XLVIII

Leliën slank, reilde en rank,
 lelielken melkeblank
 vol ekskieze geuren,
 leliën, die 'k de Liefste dank,
 gaat gij nu al kwijnen, treuren,
 zijt gij nu al stervenskrank?

Schort het u aan zonneshijn?
 Komt! In 't luchtig raamkozijn
 zult gij wel verkwikken!
 Sprei uw blaadjes, zijdefijn,
 nogmaals open vóór mijn blikken,
 leliën van de Liefste mijn!

Schort het u aan lavend nat?
 'k Giet vol pure wijn het vat,
 sprenkel er op uw kelken...
 Leliën, drinkt en slurpt u zat...
 Ach! verleppe zie 'k u, welken,
 kelk na kelk en blad na blad...

Leliën, eens mijn ogenlust,
 liefdeleliën, sterft gerust,
 als gij toch wilt sterven!
 Leliën, door mijn Lief gekust,
 moet gij sterven en ontverven,
 sterft dan - wijl mijn mond u kust!
 Liefdeleliën, sterft gerust!

XLIX

Ik ben zo bezorgd om u,
ik ben zo bekommerd om u,
om u, die 'k bemin om te sterven
en al meer nu moet derven, moet derven.

Aldoor ben ik bezig met u,
aldoor trekt mijn hart me naar u!
Zó hangt aan zijn zuster geen broeder,
zo nauw aan haar kindjē... een moeder.

Ik ben zo bekommerd om u,
waar gij zijt, wat gij doet, of men u,
zo zwak nog, zo ziek nog, gij arme,
voor hard- en voor ruwheid bescherme...

En zo vol is mijn ziele daarvan,
dat ik nauwliks nog vragen kan,
of gij ginder, - o God mag het weten, -
mij, en alles, niet lang hebt vergeten...

L

O Laat ons wenen, laat ons wenen,
 uitwenen 't al te wrange wee;
 laat onze tranen zich verenen
 tot ene zee;
 een zee, waarop onze zielen beiden,
 twee levensmoeden, één van zin,
 de schriklik-zoete stond verbeiden,
 dat zij verzinken mogen in
 de afgrond...

Wij hebben laat elkaar gevonden,
 wij, die het Leven wreedlik sloeg,
 Toch om elkanders diepe wonden
 te helen, is 't nog vroeg genoeg.
 Meer, veel meer dan een vriend, een broeder
 wil 'k voor u zijn, zo 'k mag, zo 'k mag!
 Met al de teerheid van een moeder
 wil ik u troosten dag voor dag,
 u troosten!

Geloof in mij en heb vertrouwen!
 Trouw is mijn liefde en echt als goud.
 Weet: zo gij op mijn woord wilt bouwen,
 dan hebt gij op de rots gebouwd.
 Doch laat mij in uw binnenst lezen,
 meêleven al wat gij beleeft,
 en 'k zal voor u de vader wezen,
 die alles weet en 't al vergeeft
 - de vader!

Vertrouw! 't Kan alles nog verkeren!
Wie, die des avonds slapen gaat,
wie, buiten God, kan andren leren,
wat brengt de nieuwe dageraad?
En zou ons enkel ramp verbeiden,
dan, hand in hand en één van zin,
zo willen, welbewust, wij beiden,
trouw tot het einde, zinken in
dē afgrond.

LI

O Zon, wat lacht gij zo lieflik tans,
 o hemel, wat blinkt gij zo blauw!
 O Wind, wat gaat gij zo luchtig ten dans!... -
 Mijn ziel is zo vol rouw. -
 O Liefste, mijn liefste, waar gij niet verbeidt,
 lijkt iedere stonde als een eeuwigheid...
 O derven, wat ik niet derven kan,
 u Liefste, mijn Liefstē! - Ik sterf er van.

Zonnē, omfloers nu uw goudgezicht,
 hemel, doof uit nu uw schijn...
 Elk stukje blauw, elk genstertje licht
 bespot en verdubbelt mijn pijn.
 Wind, dat gij nu toch stormen woudt!
 Jaag óp het zand! Ruk neder het hout!
 Ik kan niet derven, niet derven, ach,
 u, Liefste, mijn Liefste, op zo'n mooie dag!

LII

Klein, klein Kleuterken,
wat doe jē in mijn hof?
Je rukt er al de bloemen af...
Je maakt het veel te grof!
Ik zou wel moeten kijven,
ik zou je moeten slaan...
Klein, klein Kleuterken,
maak jou maar gauw vandaan!

Klein, klein Lieveken,
wat deē je met mijn hart?
Je vond het zo vol zonneschijn,
- nu is 't er somberzwart...
Ik zou je moeten schuwen,
verjagen moest ik jou! -
Klein, klein Lieveken,
hoe of ik dat kunnen zou?

Klein, klein toversje,
wat doe je met mijn leven?
Ik heb jē alles, wat je wou,
'k heb je mijn ziel gegeven!
Ik zou je moeten haten
en uit je wegen gaan... -
Klein, klein toversje,
kan 'k zonder je bestaan?

LIII

Hoor.... Alles slaapt, - behalve de blâren,
die ruizelen
en suizelen
wonderzacht,
dromend - eentonig hun lijzige klacht....

Hoor.... Alles slaapt, - behalve het water,
dat - wenend
en stenend
wonderweek,
kabbelt
en babbelt
van kreek tot kreek....

Hoor.... Alles slaapt, - behalve mijn ziele,
die hijgend,
- toch zwijgend -
van één stond geluk,
als de blâren moet trillen,
als het water moet rillen
voor de morgende dag en zijn nakende druk....

Hoor.... Alles slaapt, - behalve mijn ziele,
hijgend,
- toch, zwijgend -
van één stond geluk....

LIV

Van op mijn leger
 tuur ik naar buiten....
 De sterren schijnen,
 de merels fluiten
 ver in de nacht.
 Ik kan niet slapen,
 geen oge sluiten.... -
 Geest van mijn Liefste,
 naar wie ik smacht,
 zweef om mijn sponde,
 lach op me zacht....

De sterren schijnen,
 de merels fluiten....
 Mijn tranen vloeien
 en niets kan stuiten
 hun zilte vloed....
 Iets als een aanschijn
 bleekt door mijn ruiten.... -
 Geest van mijn Liefste,
 die 'k derven moet,
 druk op mijn voorhoofd
 uw kus vol gloed!

Ik kan niet slapen,
 geen oge sluiten....
 Naar woorden zoek ik!
 O! kon ik uiten
 mijn ongeduld!

Al luider, luider
de merels fluiten.... -

Geest van mijn Liefste,
is 't zonde en schuld,
dat gij mijn ziele
tot stervens vult?

O! Hoe mijn zinnen
branden en blaken!
U nu te horen,
u zien en raken
uw wonnig schoon!
Uw vlammenkussen,
o, nu ze smaken!...

Zo zoet en gloeide
nog nooit mijn mond,
nooit glom mijn oog als
deze éne stond....

Van op mijn leger
tuur ik naar buiten....
De sterren schijnen,
de merels fluiten
ver in de nacht....

Ik kan niet slapen...,
geen oge sluiten.... -

Geest van mijn Liefste,
is 't zonde en schuld,
dat gij tot stervens
mijn ziele vult?

LV

Zeg! Voel je 't suizen in jē oren,
een suizen als van meiewind,
hoe 'k aan je denk, hoe 'k van je drome
alom, waar 'k me ook bevind?

Zeg! Voel je 't zingen in je harte,
wat ik hier binnen, stil,
van jou begeer, voor jou verlange,
al wat ik wens en wil?

Voel je 't niet ruisen langs je wangen
gelijk een liefkozing,
iets weeks en warms om hals en schouder,
alsof mijn arm je omving?

Voel je 't niet langs je leden lopen
zo warm en koud te gaar,
en voel jē op je klamme lippen
niet als een lippenpaar?...

Er is geen afstand voor twee zielen,
die van elkander zijn...
Hoe wijd ook over stroom en heiden,
toch ben je mijn - heel mijn.

LVI

‘Een zegning op jē ogen,
 je handen en je mond.
 Een heilwens van mijn harte
 in 't jouwe!’ - Lief, zo stond
 het in je brief te lezen,
 en het doortilde mij,
 als zat je zelf, zacht sprekend,
 op eenmaal nevens mij.

‘Een zegning op mijn ogen...!’
 opdat ik, overal,
 in vormen, lijnen, kleuren
 slechts schoonheid vinden zal?...
 ‘Een zegning op mijn handen...’
 opdat ik, wat ik zag,
 in klank en maat van verzen
 voor jou vertolken mag?...

En dan het schoonste en beste:
 ‘een zegning op mijn mond’.
 Ach! Is er groter zegen
 dan 'k op jouw lippen vond?
 Alle eer en heil der wereld
 is mij de kus niet waard,
 die, voor één enkele stonde,
 mijn ziel met de jouwe paart.

LVII

O! Laatste Dag van de allerschoonste Mei,
 die ooit al 't blauw des hemels door mijn ogen
 tot in mijn hart liet schijnen; Dag van louter
 en niets dan licht; Dag, gij, van groen en goud
 en nogmaals goud en groen; Dag, die in weiden
 en wouden reegnen deed tallozer bloemen
 dan ooit een herfstdag regendroppels; - Dag
 van enkel vooglenzang en mensenvreugd;
 gij, Dag van niets dan zon en niets dan wonne; -
 spijs al uw wondren, wonderschone Dag,
 laat u verbidden, heb erbarmen toch!
 Zet niet zo vast, beweeg zo loom niet, Dag,
 uw gouden voeten langs het glanzend pad
 van puur azuurkristal, dat u van 't Oosten
 naar 't West moet voeren; rep, rep sneller toch,
 vriendlike Dag, uw lichtend-lichte voet,
 eer gij van louter lang zijn, louter duren,
 de wreedste dag wordt van geheel 't seizoen....

Zijt gij, o Mei, de maand der Min niet meer,
 en, Meidag, gij, zijt gij de minnenden
 niet langer gunstig?.... 'k Wil 't u fluistren dan,
 u zeggen wil ik 't, met al de innigheid
 waarmee wij, arme mensen, tot God zelf
 sturen de beden van ons diepste ziel:
 o lieve Dag, uit louter mededogen,
 o rek uw schreden en verdubbel ze....

Schrijd, in versnelde pas, van berg tot berg,
van woud tot woud en over meer en stromen,
opdat gij vroeger uw verhitte voeten
verfrissen moogt en wassen uw verschroeid en
gebronsd gelaat wijd in de Westerzee. -
Want, lieve Dag, - gij laatste van dees Maand
van minnewonne en wonnemin, - de nacht,
die over u zijn donker uit zal spreiden
gelijk een rouwfloers over een dood kind;
al zij hij donker als de winternacht,
al weigren maan en sterren hem hun licht,
al vult de storm hem met gebrul en huilen
van duizend wilde dieren; - tóch, o Dag,
toch vóór zijn duister zal uw luister zwichten;
zijn stormbazuin blaast zoeter melodie
dan 't duizendvoudig kweêlen van uw vooglen
en 't hooggestemde lied van 't mensenvolk;
zijn duister is de grot vol hemelklarheid,
waar op mij wacht, gekleed met niets dan 't schoon
van 't eigen schone lijf en 't rijke haar,
dat welig neergolft over 't warme vlees,
de wondre, hoge Vrouw, van wie 'k niet weet,
- en 'k vraag 't ook niet! - of zij een menslik wezen
of een godin is; doch, die mij bemint
met reiner, hoger min dan mensen kennen,
en van wier lippen ik een nektar drink,
die mij, arm herderskind, op 't land geboren,
al de aadren zwellen doet van godentrots!

LVIII

Met rouwviolen en je donkre haren
 en immortellen in je bleke handen,
 zó zag ik je - stom - rond mijn sponde waren....
 Mijn adem stoktē en mijn slapen brandden! -

En tot mijn hoofdeneind zag ik je treden,
 en - zwijgend - boog jē over mij je neder....
 Je lippen murmelden iets, als gebeden,
 je vochtige ogen keken droef en teder.....

En nader, aldoor nader tot mijn wangen,
 bloedrood als bloed van rijpe muskadellen,
 kwamen je lippen, trillend van verlangen,
 en eensklaps voelde ik op de mijne zwellen

je kus van vuur, die ik zo lang moest derven,
 je passiekus, waarvoor ik 't al wou geven,
 kus van je ziel, waarvoor ik zelfs wou sterven,
 nu 'k toch voor haar niet leven mag, niet leven....

En toen je langzaam nu het hoofd oprichtte'
 om heen te gaan, gleeed de violenbloesem
 neer van je voorhoofd op mijn bleek gezichte
 en op mijn haar en baard en op mijn boezem.

En, verder tredend, strooide, rond mijn sponde,
 met wonderteer gebaar, als tot een zegen,
 je hand dē immortellen in het ronde -
 geurloze blank en gele bloemenregen...

Liefste van mij -, Al-wonne van mijn harte,
 die 'k niet mag hebben en toch niet kan derven,
 weet gij, wat deze droom voorspelde?.... Is 't smarte
 of nieuwe weelde, is 't leven, zeg, of sterven?

LIX

Zo stil en heimlik kiemt de zonedag.
 Ver bloost het Oost van de eerste zonnelach.
 In 't scheemrig Park, rondom het stille huis,
 staan al de bomen zonder bladgesuis,
 en duidlik hoor ik, hoe van twijg en blad
 dauwdruppels vallen op het harde pad.

En in de kamer, waar wij samen zijn,
 werpt stervend nog de lamp een laatste schijn..., -
 Ik heb geen oog geloken heel de nacht...
 Met stijgende angst heb ik de dag verwacht,
 de veel te vroege dag, waarvan ik weet,
 dat hij je ontvoeren zal, meedoogloos wreed,
 weg, weg van mij, de wereld in, wijd, wijd,
 wie weet hoe lang.... God geef! Niet voor altijd!

Omzichtig, van de sponde, waar gij ligt
 en slaapt zoo zacht, heb ik mij opgericht...
 Geen kus nog heb ik op je mond gedrukt...
 'k Wil je niet wekken.... Over je gebukt,
 roerloos, met ingehouden adem, sla
 ik 't op-en neergaan van je boezem ga
 en 't zachte trillen van je wimperpaar.... -
 O! Morgen, droeve Morgen, toef nog maar!

Plots, onder 't venster, in het loofprieel,
 heel dicht bij, stoot een enkle vogelkeel
 een overvloed van wondre klanken uit,
 en welk een passie juicht in dat geluid!

Dat is geen lofzang aan de vroege zon;
dat is een lied van louter liefdedon;
de dank van 't gaaike en 't hoge trotsgevoel
na 't zalig paren in het morgenkoel.

Toen, of dat wonderlied je had gewekt,
rees je overeind, en, de armen uitgestrekt,
zag je met zulk een droeve blik mij aan,
dat ik van weemoed meende te vergaan..
Plots naar je kele welde de eerste snik....
Je wendde 't hoofd.... Op 't eigen ogenblik
sloot ik je op 't harte vast met zalig beven
en zoende en zoende als was 't voor 't laatst in 't leven,
- o bitterst uur van de allerdroefste dag, -
jou, die God voor mij schiep en die 'k niet hebben mag?

LX

Een open weg vol gras en malvebloemen,
 bezoomd van weerszij door een dubbele root
 van eeuwenoude sparren, op wier kruinen
 de zonne, langzaam neigend naar de kim,
 gelijk een dauw van goud haar lichtkus lei....

Op lage stoel, in lichtblauw zomerkleed,
 de breedgerande strohoed op het blonde
 licht overhellend hoofd, mijn eigen liedren
 open op uwe hand, zaat gij te lezen
 en leekt, te midden van de zomerweelde
 van loof en groen een grote sprookjesbloem,
 geboren plots uit saamgeronnen klaarheid
 en lommerkoelte....

En aan uw voeten, 't hoofd
 rustend op uwe knieën, lag ik zelf,
 gestrekt op mossig gras en voelde, zalig,
 door heel uw lijf die onbewuste trilling
 der lang bedwongene begeerte naar
 een kus van mond op mond....

Ik nu gebaarde
 me in diepe slaap, kneep listig de ogen dicht,
 zo vaak gij over 't boek te mijwaart blikte',
 doch gluurde heimlik door mijn half ontsloten
 wimpers vol zon, zodra gij verder laast....

Toen, langzaam, langzaam, onder 't dunne hulsel,
 dat nauw haar mooie zwellijn hield verborgen,
 - twee waterlelies op zacht deinend meer -
 aâmden uw borsten - langzaam - op en neder;

uw lange, fijne vingers trilden vreemd
op 't kleine boek, en op mijn voorhoofd viel
een lauwe druppel vocht....

Toen sprong ik recht....

Geweend! Gij hadt geweend! Om mijne verzen,
om mijne vroegre smarten, Lief, o Lief,
hadt gij geweend.... Mijn lied had u ontroerd,
het innig droeve lied, waarin ik eens,
lang vóór 'k u kende, een doodlik leed uitweende,
het wrange lied van minne-lang-geleên....

Gij hadt geweend! Om mijne smart geweend!
O dank, heb dank!....

En rond uw lenden sloeg ik
mijn armen, en, terwijl gij zelf uw armen,
fluwelen boeien, als een heel zacht juk,
op bei mijn schouders rusten liet, - zag ik....
zag, van zo heel dicht bij, mijn oog in 't uw,
klein, o zo klein, maar wonderscherp en klaar,
de weg met al zijn gras en malvebloemen,
de hoge sparren, op wier kruin de zon
gelijk een dauw van goud haar lichtkus lei,
en, boven al de toppen, klein, heel klein,
niet groter dan een stip, van duizend straaltjes
omgeven, 't zonbeeld zelf in 't effen water
des reinen Juliehemels helderblauw!

LXI

Als vonklende droppels zonnebloed,
als droplende vonken zomer gloed
staan, tussen het rijpend koren,
wilde papavers te gloren.

Zij vlammen langs elke hagekant,
zij vlammen op elke bekerand,
zij vonkelen heinde en verre -
roodbloedige sterre bij sterre!

Zij vonklen in 't koren, zij flonkren in 't gras,
zij vlammen in 't spichtige, teergroene vlas,
van den enen hemel tot d'anderen,
van Brabant tot wijd ginds in Vlanderen!

Van als de zon het oog ontluikt
tot, ver in 't West, ze in het water duikt,
in 't zevenkleurig schijnen
zijn 't louter berils en robijnen.

En wiekt dan even een lujtjen aan
en vaart het over gras en graan -
de bloemen wiegewaaien:
't is of heel 't land wil laaien!

Dan is het alom als een lopend vuur,
een flonkergevonk zonder rust of duur;
dan wordt bij het waglend gewiegel
elk blaadje tot een spiegel...

O bloemen in deze Juliegloed,
gij bloedende vlammen en roodvlammend bloed,
bloeit en gloeit in mijn gezangen,
rood - als mijn rood verlangen!

Veel beter zijt dan bloemen gij!
Niet uit de kille grond, uit mij
ontsproot gij allen, allen,
bloedrode duizendtallen!

Mijn hart diende u tot akkerland,
mijn passie heeft u rood gebrand:
Liefde, die nooit zal welken,
bloeit en gloeit in uw bloedrode kelken.

LXII

En weder was 't het uur van scheiden....
 Wij stonden op de zoom van 't bos....
 In vage scheemring, bruin en ros,
 vóór ons de grenzeloze heiden....
 Daar achter, ver, in wolken rood,
 bloedde de grote zonne dood.

Hoe vreedzaam ruiste 't loof der sparren!
 Hoe stil, hoe eenzaam was het al!
 Terwijl, in de eindloze hemelhal
 ontglommen, één voor één, de starren
 en, hier en daar, in kruinen hoog
 een vogel nog naar 't nestje vloog.

Die ganse dag - hoe ras vervlogen! -
 had ik genoten aan uw zij. -
 Voorbij! Voor heel een week voorbij!
 En vochtig voelde ik bei mijn ogen.
 Koud werd mijn hart en zwaar als lood....
 Mijn pols viel stille, stil als dood....

De kus, die 'k toen je heb gegeven,
 was koud, niet waar, als ijs zo koud!
 Hoe was 'k op eens zo moe, zo oud
 en zonder moed en hoop in 't leven?
 En wat ik pijnde en dacht en zocht,
 geen woord, dat mij verluichten mocht!

Toen 'k ging, verrees op al de wegen
de mist.... Nog eenmaal keerde ik om
en zag je staan, roerloos en stom,
en stak je bei mijn armen tegen.
Met lome, wankelende schreën,
stapte ik de nacht in, gans alleen!

LXVIII

Van niets dan vreugd heb ik gezongen,
 sinds ik u ken.
 Herleven voelde ik me en verjongen,
 sinds ik u ken;
 verjongen door uw liefdevuur
 van dag tot dag, van uur tot uur.

't Is of, aan smart gewend, mijn harte
 sinds ik u ken,
 voor goed ontwende aan alle smarte,
 sinds ik u ken.
 Vol is het wel als nooit voorheen,
 maar van geluk, geluk alleen.

Schaars vond ik in mijn vroeger leven
 oprechte trouw...
 Toch had ik alles, al gegeven
 voor echte trouw!
 De liefde, die ik andren bood,
 wou trouw en echt zijn tot de dood!

Bij wie ik min verzinkt elk wezen
 waardloos in 't niet...
 Kwaam' een godin vóór mij verrezen,
 zij zonk in 't niet!
 Wie 'k min heeft alles wat ik ben!
 Zo hebt gij 't al, sinds ik u ken!

Maar met geen mindre liefde ook wil ik
of kan ik ooit
mij laten paaien... Alles wil ik,
niet delen, - nooit!
Van wie mijn liefste Lief zal zijn
wees alles, alles, alles mijn!

Wilt ge mij zó? Kunt, wilt gij geven,
als ik aan u,
uw hele zijn, uw hele leven,
als ik aan u?
Niets, niets van wat gij doet en zijt,
kan 'k derven, zonder dat ik lijd...

Leg op mijn hart, zo moegeleden,
uw zachte hand,
en zeg dan, vroom, als in gebeden:
'U blijft verpand
al wat ik doe, al wat ik ben!
't Was ál van u, sinds ik u ken!'

LXIV

Hoe vind ik toch uw huizekijn,
 Adolijn,
 bruin magedijn,
 mooi meisje mijn? -

‘Aan geen groen heide, bij geen groen lof,
 dáár ligt mijn vaders huis en hof...
 Maar stil, maar stil, en laat dat zijn,
 en laat dat lastig vragen zijn,
 du, liefje mijn!’ -

Hoe kom ik óp uw kamerkijn,
 Adolijn,
 bruin magedijn,
 mooi meisje mijn? -

‘Neem zacht je toffeltjes in je hand,
 steun trouw bij 't klimmen tegen de wand...
 Maar stil, maar stil, en laat dat zijn,
 en laat dat lastig vragen zijn,
 du, schelmpje fijn!...’ -

Zal 't deurtje niet schreien, als waar 't van pijn,
 Adolijn,
 bruin magedijn,
 mooi bruidje mijn? -

‘Voor ieder ander krijst het luid,
 voor jou en maakt het ruis noch muilt...
 Maar stil, maar stil, en laat dat zijn,
 en... kom heel zacht in de maneschijn,
 du, liefste mijn!’

LXV

‘Wat hindert u, Izolde?’ -
 Bevende was 't, dat hij 't vroeg,
 en hij hoorde het ziedend zeerot
 opklotsen tegen de boeg...

‘Wat hindert u, Izolde?’ -
 Zachter nog bracht hij 't uit,
 en hij hoorde in de klappende zeilen
 het gillend windgefluit...

‘Wat hindert u, Izolde?’ -
 Nog amper hoorbaar was 't...
 Zij keek hem diep in de ogen
 en greep zijn handen vast...

‘Hoe kunt gij het vragen, Tristan,
 alsof gij 't niet heel wel weet...
 Mij hindert al wat ik denke,
 al wat ik ervoer en deed...,

al wat ik zie en hore...,
 het licht en... de lucht... en de zee,
 het kloppen van hart en polsen,
 Tristan, mijn wonne en mijn wee...

En gij, ook gij, o Tristan,
 die niet mijn Tristan werdt...’
 Hij sloeg rond haar zijn armen
 en sloot haar, wenend, op 't hert.

‘En, Tristan, wat meest mij hindert,
 is, dat ik niet leven,... ach!
 niet zónder u leven kan, Tristan,
 en, Tristan, dat het niet mag!’

LXVI

Gij, grote bol van gouden schittervlammen,
 van vlammen, bloedig rood gelijk fazantenkammen
 in 't bronstgetij;
 kom, laat me in volle vliegensvaart u vangen,
 als gij straks de aarde wielt voorbij!

'k Wou, grote bol, dat gij vandaag bleeft hangen,
 - zo hangt in 't net een vis, - hoog in de takken
 van Brabants breedgekruide wegebomen.
 In 't grondloos zeebad zoudt gij niet meer zakken,
 in 't Oosten niet meer wederkomen,
 niet meer ten Zenith stijgen in de middaglucht!
 Wat ge ook mocht blaken, blaakren, branden,
 - ik vrees u niet! - met blote handen
 zou ik u plukken,
 volrijpe vrucht!

Dan, zonder nek of knie te buigen of te bukken,
 rechtóp en trots en 't oog vlak in uw gloed,
 droeg ik u naar mijn Koninginne
 en lei u neder vóór haar voet...
 'k Zocht door heel de aard', wat ik je geven kon: -
 'k Vond niets, jou waardig, dan de zon,
 de gloeiende zon, die brandde in den beginne,
 en aldoor branden blijft in eeuwigheid, - de zon!
 Mijn Lief! Zij brandt niet feller dan mijn minne!'

LXVII

Aan- en ineengesmeed door felle hamerslagen
van lust na lust en leed na leed in laaie gloed
van rode passie, door de hechtste min gevoed,
zijn onze zielen in 't verloop van al ons dagen
te scheiden nimmermeer.

Wat mens of noodlot doet,
waar ook het lichaam blijft en wat men 't dwingt te dragen,
wie 't zelfs behoren zal, de ziel zal niet versagen:
vast blijft zij de ander trouw, omdat zij trouw zijn moet.

Want, was ons ziel niet trouw, - 't zij de uwe, 't zij de mijne,
waarin de mond van de aâr in nachten zonder tal
met zoenen zonder tal inbrandde in wellustpijne
't nooit uit te delgen merk: 'dit 's mijn en 't blijven zal,'
dan was ver boven haar het stoflik lijf verheven,
dat haken moet naar 't aâr en blaken heel het leven.

LXVIII

Zó als somtijds, in late Julieavond,
 op hille of berm een breedgetakte boom,
 in schaduw van een wolk vol donker staat
 en zucht zijn weemoed uit met duizend twijgen,
 die klagend aldoor reuzlen in de wind;
 dan, wijl opeens, gelijk een gazen doek
 die wolk aan flarden scheurt en rafelt, rafelt
 langzaam uiteen haar bleekwit dampenrag,
 drijft in de lucht, gelijk een zilvren schip,
 de volle maan, en strooit haar rijkste luister
 neer op de boom, en kleedt - zo groot hij is -
 de ganse bouw van 't dichte takkenwerk
 met niets dan klaarheid... Zie! Geen boom meer lijkt, wat
 daar staat op hille of berm; een tempel is 't,
 en Kerstmis laait in gloed van duizend kaarsen
 zijn hoge feestvreugd alle vensters uit...
 Dan, in de holten van de ruige stam,
 is vaar en vrees... Door 't laaie licht gewekt,
 vouwen de vledermuizen hare vlerken
 open en fladderen schuw en schichtig, als
 geplaagde zielen, wijd en zijd in 't rond...
 Hoog rekt de boom naar 't licht zijn brede kruin,
 en niets dan vrede ruist nog in zijn takken...

Zó als die boom, die rustig-stille boom,
 zó vaak ik u mag zien, zó gaat het mij!
 Uw enkel bijzijn jaagt uit mijne ziele
 de donkre spoken weg van wrange twijfel
 en bitre onzekerheid...; één blik van u
 vult heel mijn binnenst als met hemelklarheid...

Nauw raakt uw koele hand mijn voorhoofd aan,
of al wat in mijn binnenst brandt en stormt,
't komt al tot rust... Gelijk na stikkend onweer
een bloem, verkwikt door 't frisse regenbad,
wellustig haar geheimste poriën opent,
dat haar doordringt en vult de koele wonne
dier zonnige koelt, zo gaat, zo vaak gij nadert,
mijn hele wezen als een bloemkelk open
en slurpt en zuigt de wondre zoetheid in,
die straalt uit u als maan- of zonneglans,
en vrede, zalige vrede vult mij gans...

LXIX

De stilte trekt, op donzen voeten,
 een stomme schildwacht, gans alleen,
 door leêge straten... Treurig groeten
 de sterren door de nevels heen.

Lang was de dag en zwaar van zorgen...
 Mijn hart is lam; mijn hersens moê...,
 en dubbele zorgen brengt de morgen
 misschien...; mijn ogen vallen toe...

En toch, - toch vindt mijn ziel geen ruste! -
 Gelijk de zeemeeuw, afgedwaald
 bij 't wilde noodweer van de kust,
 waar zij, om te azen nederdaalt,

op klamme, half doorweekte schachte,
 dwars tegen wind en waterslag
 in, door- en voortvliegt heel de nachte
 en voort- en doorvliegt heel de dag -;

zo wou, wat haar te pletter drukken -,
 aan laag en grof haar kluistren moog,
 mijn ziel het al aan flarden rukken
 en vliegen, waar zij nimmer vloog;

zo wou mijn ziel, de wreed geslagene,
 ópwiekend hoog uit slijk en slam,
 afwerpen 't al te lang gedragene
 slavinnepak, en - als een vlam

optongend boven mist en wolken,
 uitspannen, groots, in 't groots azuur,
 tot ogenlust van alle volken
 mijn hemeldroom in zevenkleurig vuur.

LXX

En buiten treed ik in de stille nacht
als in een dom met blauwkristallen muren,
waardoor een krans van zilvren sterrevuren
melkwitte stralen zeven, wonderzacht.

Als zoenen zwoel van weke vrouwemond
wuijt mij het luttje lauwe geuren tegen;
uit schemerzwart van dichtomloofde wegen
ademt een vlierboom balsemroken rond.

En plotsling glijdt, een lichtend gouden staf,
een manestraal langs haaggewas en bomen,
en in een waas van blanke neveldromen
ligt heel de gaarde stil gelijk een graf.

En 't is zó stil, zó wind- en loverstil,
dat, van de vijver, waar twee zwanenparen
als blanke scheepjes door het duister varen,
luid hoorbaar wordt het rimplend golfgeril...

O nu bij mij! Nu moest gij bij me zijn...
O tans uw mond en al zijn wonnekussen!
O tans uw stem, om zacht in slaap te sussen
mijn bitre zorgen en mijn wrange pijn!

O tans bij mij!... Waar zijt, waar blijft gij tans?
Mijn lippen, o! zij gloeiden nooit als heden!
Mijn hart was nooit zo vol van tranen en gebeden,
nooit straalde nog mijn oog met zachter glans.

Heil van mijn heil! Kunt ge, op de roze wiek
van 't zoetst verlangen niet hierhene zweven,
dat we, al wat slaapt rondom, wijding en stemme geven
met onzer zielen heerlijkste muziek?...

LXXII

Wijd, wijd, o zo wijd in het donkerend blauw
verrijst een grote ster... -
Wat trekt mij op eens naar jou, naar jou?
Wat toef je zo ver, zo ver?

Miljoenen, miljoenen mijlen wijd
lacht mij die ster in 't gezicht... -
Lief, wat jē ook doet, Lief, waar jē ook zijt,
ik voel je bij mij zo dicht.

O! Derven de wilde, verterende gloed
van je kussen, - wat hellepijn!
Maar was ooit wonne zo groot, zo zoet?
Je ziel omzweeft de mijn.

Ik hoor je door de stille nacht
als op geestenvoeten gaan,
en nader kom je, zacht, heel zacht,
je frisse hand raakt me aan;

iets wabbert om mijn slapen als
een lavende nachtwind rond...
Twee armen voel ik rond mijn hals,
twee lippen op mijn mond.

LXXIII

O! Ga niet heen, deze ene nacht niet heen!
 Met déze wanhoop laat mij niet alleen...
 Ik ben zo vreemd te moe... Voor 't eerst in 't leven
 voel ik dees doodlike angst in 't donker... Beven
 doet mij de stilte, als zat er, hier of daar,
 - hoort gij geen ademtocht? - een moordenaar...
 'k Durf met mijzelf niet blijven, ik, alleen...
 O! Ga niet heen, ga déze nacht niet heen!

Vrees niets voor u... Ik zal zó stille zijn...
 stil en bescheiden!... Van mijn grote pijn
 - gij kent ze wel - zal ik geen woord u spreken!
 - Ook zonder woorden kan mijn hart wel breken...
 en 't is gebroken reeds... En zwijgen zal 't,
 tot dat het vóór uw voeten nedervalt.

Uw hand alleen, uw hand, zo teer en zacht,
 laat mij ze voelen, houden, heel de nacht.
 Mijn voorhoofd, dat zo vaak uw lippen kusten,
 dat mag wel ééns nog op uw knieën rusten?
 'k Heb rust zo nodig... 'k Ben zo doodlik moe...
 Laat mij zo slapen tot de morgen toe!

En o! vergeef, zo in een droom misschien,
 op eens mijn tranen vloeien op uw kniën.
 Denk, dat mijn ziel nog vol is van 't verleden,
 dat zij eerst langzaam wennen kan aan 't heden...,
 Denk, wat ik wás voor u... Denk, wat eens gij
 geweest zijt, maar nog méér kondt zijn voor mij...

O! Eer dees nacht wijkt vóór de morgenstond,
O! kon nog ééns, diep in uws harten grond,
uw oude liefde lijk een bloem herbloeien,
het oud en zoet verlangen weer ópgloeien
met nieuwe vlam; nog éénmaal, zacht en warm,
mijn hals omstrengeld worden door uw arm!

O! Kon nog ééns, in 't bleekgrijs morgenuur,
uw onvergeetbre kus, uw kus van vuur,
tot in het merg van mijn gebeent dóorbranden;
woudt gij nog ééns de kleine, scherpe tanden
vastzetten in mijn lippen, dat, bloedrood
als jonge wijn, het bloed te voorschijn spoot!...

O! Wees niet bang! Ik zal zo stille zijn,
bescheiden stille!... Van mijn grote pijn
- gij kent ze wel - zal ik geen woord u spreken!
Ook zonder woorden kan mijn hart wel breken
en 't is gebroken reeds, en zwijgen zal 't,
totdat het vóór uw voeten nedervalt!

LXXIV

Handjes, die langs mijn handen streekt,
 oogjes, die in mijn ogen keekt,
 lippen, die eens mijn lippen kuste' -
 boezem, die aan mijn boezem rustte',
 gij, die ik 'mijn' noem, heel-heel 'mijn',
 ik, die gij 'dijn' noemt, heel-heel 'dijn';
 eens, ach, eens, - o armen wij! -
 eens is dit alles, dit alles voorbij...

Nooit van elkaar meer zullen wij zijn!

Even zacht zal dat handje strijken
 langs andere handen dan de mijn...
 Even zoet zal dat oogje kijken
 in andere ogen dan de mijn'...
 Even wonnig dat mondje kussen
 ach! andere lippen dan de mijn'...
 Even zalig uw boezem rusten
 aan een andere dan de mijn'...

D i t is zo treurig in 't leven
 en maakt het zo bitter wrang:
 wat mensen elkander geven,
 dat blijft het hunne niet lang!
 Zij zelve nemen het weder.
 als nood of dood het niet doet... -
 Kom! Zoen me dubbel teder,
 eer ik u derve voor goed!...

LXXV

Ik weet het en ik voel 't zoo wel:
 de stonde komt en nadert snel,
 dat van dit heerlijk groot geluk
 niets blijven zal dan leed en druk;
 dat al dees jaren van genot
 tot leugen worden, bedrog en spot;
 en van ons kussen zonder tal
 niets rest dan nasmaak, wrang als gal...

Ik weet het wel, ik voel 't zo wel:
 de stonde komt en nadert snel,
 dat gij, wat ééns u 't liefste was,
 zult breken, stukslaan, broos als glas;
 dat gij met onverschillige hand
 't neergooien zult in 't wegezand,
 en, lachend, met bei uw voeten klein
 voortreden over de scherven heen...

Zo rukt zich op een najaarsdag
 van 't hout, waar het te groeien plag,
 volgroeid en van de zon gestoofd,
 veel schooner nog, het eêlrijp ooft
 en weet niets meer van de oude boom.
 die straks, ontblaârd, zijn droeve droom
 voortdroomt, alléén in wind en smoor, -
 de boom, die heel zijn schat verloor.

LXXVI

Laat nu ons zwijgen, stille zwijgen, Kind!
 Laat ons dees laatste stonde niet ontwijden,
 zelfs met geen enkel woord: de woorden, Kind,
 hoe lief en teer zij klinken, zijn al lang
 banaal geworden door het staâg gebruik,
 dat passieloze mensen er van maakten;
 zij zijn als stukjes munt, eens fonkelnieuw
 en blinkend toen met helle stempelglans;
 doch eeuwen gingen zij, in stad bij stad,
 op markt bij markt van de een in de ander hand,
 totdat de beeld'naar en de letter uitsleet,
 en niets meer bleef dan enkel blind metaal...
 Daarom geen woorden, nu ik scheiden ga...,
 maar stilte, Kind, gewijde stilte alleen...;
 stilte, gevuld met niets dan 't ademen
 van onze borsten; met het smachtend schouwen,
 van mijn oog in het uw, van 't uw in 't mijn,
 en met een zucht, misschien, een diepe zucht,
 geladen met het innigste en het teerste,
 dat mensen kunnen voelen, - 't zalig wee
 van 't scheiden-moeten en het heet begeren
 naar 't weerzien, 't heerlijk weerzien, in het blauw
 en rozig tijdverschiet...

Kom dichter, Kind,
 veel dichter wil 'k je voelen in dit uur...
 Vlij je zó dicht, hier, in mijn linken arm,
 terwijl je lijk een wichtje klein je maakt,
 dat daar slechts plaats blijft, tussen jou en mij,
 voor 't op- en neergaan van uw boezem en
 ook van de mijne...

En zo wil ik dan,
maar niet met ijdele klank van woorden, niet
met ijdele wind, die in de lucht vervliegt,
maar zwijgend, stil, van ziel tot ziel alleen,
je zeggen al wat toch mijn lippen niet
vermonden kunnen; wat een kus alleen,
dees laatste en langste kus, die ik je geef
met zulke kracht als zou 't de leste zijn,
met zoveel innigheid, als was 't de kus,
waarin een stervende zijn laatste snik
loost op de mond van wie hem 't dierbaarst is;
zó wil mijn ziel, dat jouwe ziel het hoort,
je zeggen, nu, dat alles wat ik heb,
al wat ik ben het jouwe is, heel van jou,
dat ik het alles veil heb voor je heil,
en dat ik God zou danken, innig danken,
zo 'k met mijn beste en roodste druppel bloed
kon kopen en betalen 't mooiste en 't hoogste.
wat daar voor mij nog wezen kan op aard:
dat gij, in louter reinheid, straalt en schittert,
Prinses geboren, boven al 't gemeen.

LXXVII

Ach! Voel je reeds heden niet meer op je wang,
 ach! voel je niet meer op je voorhoofd,
 ach! voel je niet meer in de wond
 van je mond
 de vlam van mijn kussen? - Ach! is 't al zo lang,
 dat ik kuste je mond en je wang?

Ach! Trilt dan reeds nu in je polsen niet meer,
 ach! huivert niet meer door je leden,
 brandt nu al niet meer door je huid van satijn,
 - beide wellust en pijn, -
 de brand van 't verlangen, waar ik van verteer?
 Gloeit die in je polsen niet meer?

Ik, echter, ik bleef al dees tijd, al dees tijd
 in de macht van die stond aller stonden,
 toen met 't vocht van je mond en de lucht uit je long
 in mijn ingewand drong
 dit almachtig begeren, dat rust laat noch duur,
 dit alles verterende vuur!

Ik, echter, al toef je zo ver, o! zo ver,
 al vergun je mij teken noch tale,
 zie, geen uur van de dag, zie, geen uur van de nacht
 dat mijn harte niet jacht -
 dat mijn bloed, als een veulen, niet huppelt van lust,
 dat je weder mij, kussende, kust!

LXXVIII

O! Zo gij ooit, misleid door de afgedwaalde zinnen,
 met ontrouw lonen moest de weêrgalooste trouw,
 - gij, die 'k drievoudiglik, mijn kind, mijn lief, mijn vrouw,
 uit al mijn krachten min en zo wil blijven minnen;

zo ge ooit vergaat en braakt, wat ge eens, in passiebrand,
 zo hoog gezworen hebt: de heiligste aller eeden,
 en vuig dit wonder lijf, poeëm van heerlikheden,
 amper beroeren liet door... 'k weet niet welke hand;

dan zou, - ja, weet het vast, van louter walg omkeren
 dit veelgefolterd hart, dat gij zoo ganslik vult;
 vol afschuw van uw schoon en gruwend van uw schuld,
 zou 'k al wat ooit voor u ik voelde en zong, afzweren!

En, als de tuinman, die de wilde distelstruik,
 die 't fijngekorreld bed, waar de eêlste lelies groeien,
 ontijdiglik ontsiert, - dat ongedeerd zij bloeien, -
 omvat met beide hand' en uit de bruine buik

der scheurende aarde rukt met stam en worteltwijgen,
 - zo zou ik uit mijn hart, zonder een klacht of traan,
 al wat ooit van u was, wegscheuren, vastberaân,
 u honen noch u smaân, maar u beklagend, zwijgen.

LXXIX

O! In uw wonnig vlees, na maanden en na jaren,
zal schroeien, fel en wreed, als een steeds verse wond,
de gloënde kus van dees mijn lippen, rood en rond
van wrange passie, en steeds nieuw begeren baren.

Wie ge ooit behoort, wat weelde of wee gij moogt ervaren,
wat wondre wellustwijn gij slurpt uit welke mond,
dat ge aan mijn eigen mond u nooit verzaden kondt,
dáár zult gij, - wil of niet! - 't aandenken van bewaren!

Vergeefs met hand of tand, dwaas, onbezonnen kind,
rukt gij de band nu stuk, die u aan mij verbindt,
het brandmerk van mijn kus, dat blijft u bij voor immer!

Verloochen wát gij waart! Ga! Vlucht!... Zijt gij niet vrij?
Versmaden en vergâan, verfoeien kunt gij mij...
Me ontwennen, hoort ge, en mij vergeten kunt gij nimmer!

LXXX

En Halewijn sprak: 'Hoor, liefste Lief, wat ik voorspel...
 Geen aardse bloem, geen min van mensen kan lang bloeien!
 Voorwaar! ik vrees... noch eer dees Lent ten einde snell' -
 zoet-liefste Lief, zult gij mij haten en verfoeien...

Dees handjes, klein en teer, die 'k in de mijn nu houd,
 - wee, wee! - wie weet, aan wélke hand zij zullen wennen?
 Dees wangen, rozerood, die 'k zoen nu duizendvoud,
 - wee, wee! - wie weet, welk andre zoenen straks zij kennen?

Dees vuurge liedren all', die 'k vond en zong voor u,
 die 'k met mijn kussen van uw zoete lippen plukte,
 waarin 'k uw vorstlik Zelf, eeuwig onsterflik nu,
 een stralenaureool om 't blanke voorhoofd drukte;

versmaden en verloochnen zult gij 't één na 't aâr,
 verloochnen en versmaân, - dan woord voorwoord vergeten!
 En, hoort ge er later nog één enkel, hier of daar,
 dat ik het zong voor u, zult gij niet ééns meer weten!

Dat is de vloek, mijn kind, die op mijn liefden rust...,
 en keer op keer, mijn kind, heb ik zijn kracht ervaren...
 Des kus mij, kus mij, kind, zo lang en veel... 't u lust,
 klink op, mijn lustigst lied, zo lang wij samen "waren..."

Ja, "waren", kind!' - En diep in 't oog der slanke meid
 sloeg, als twee haken, vast zijn vonkenschietende ogen
 de zanger Halewijn, en sprak: 'Ik weet... 't Is tijd!
 Mijn wonnemaand, mijn minnemei, - zij zijn vervlogen!

In 't diepst van uw pupillen, kind, o! hel, zo hel
 als 't laaie lentelicht ginds op de torentinne,
 ontkiemen zie 'k het daar en groeien wondersnel,
 het wild verlangen, vrouw, naar nieuwe mannenminne!

Zoëven was 't een genster nog, iets als zo'n ster,
plots was 't een rode gloed, en nu - een wereldbrand...

Met duizend tongen lekt en likt het, heinde en ver,
ten hogen hemel op en over 't ganse land...

En ééns te meer weet ik en voel ik 't: - heen, ach! heen
is 't al te kort geluk, dat heel mijn ziel vergodlijkt!

Eén stond, een enkle nog te zamen, - en - alleen
voor goed - ga ik door 't leven, dat mij enkel spot lijkt...

Doch, eer gij gaat, móogt gaan - gij dierbaar, heerlijk kind,
zo heerlijk en zo dierbaar, o! en toch zo vals; -

zo 'k ooit u minde; zo gij mij ooit hébt bemind,
heb meêlij, sla nog eens uw armen om mijn hals!

Een enkle kus nog wil 'k je geven, ik, aan jou!
Je weet het wel, niet waar... de langste die we ooit kenden,
die zoen van heel de ziel... - O zoete, droeve vrouw!
die zoen, die, vóór je 't zelf zo wou, nooit wildē enden! -

En nu 'k die éne zoen je geef, begrijp mij goed,
nu kus ik, mét die zoen, kus in je trillend vlees,
sissend, zo als de beul met gloeirode ijzers doet,
driediep een wond, die nooit of nimmer meer genees;

kus ik driediep een brandmerk, vrouw, driediep een wond,
die - hoor je 't - levenslang in been en merg zal branden.

Zolang gij leeft, voelt gij de kussen van mijn mond,
zolang gij leeft, voelt gij de streling van mijn handen.

Ga geen, tot wie gij wilt! Haat en verfoei mij vrij!
Iets blijft er toch, o vrouw, dat gij niet zult vergeten...

Dat ik, één korte Lent, van u was, gij van mij,
dat ik, gelijk op aard geen tweede, u heb bezeten!'

LXXXI

Zo teder zijn geen balsemgeuren,
 geen duivendons zo vlos en zacht,
 zo week en fijn geen bloemenkleuren,
 als wat ik voor u medebracht...

'k Bracht woorden u van zulke goedheid,
 dat milder, groter nooit bestond;
 'k bracht zoenen u van zoveel zoetheid,
 als honig, smeltend in de mond....

Aan ieder van mijn vingertoppen
 beefde de teerste liefkozing;
 in ieder van mijn hartekloppen
 was louter, louter zegening.

Daar stopte, vóór uw deur, de wagen...
 Gescheld, opnieuw, tot zeven maal...
 Daarbinnen trilden schril de slagen,
 maar teken gaf er geen noch taal....

Alsof de Dood huisde in uw woning,
 zo stil en eenzaam was het daar...
 Zoëven rijk nog als een koning,
 nu was ik als een bedelaar....

De wondre woorden, warm van goedheid,
 de strelingen, als dons zo zacht,
 de zoenen, zwoel van enkel zoetheid,
 al-, alles, wat mijn harte bracht,

dat al verzonk, op eens bevroren,
 koud als een klomp van ijs, van ijs...
 Als Adam stond ik daar, verloren,
 in 't weer verwoeste Paradijs.

LXXXII

Hier moet en zult gij zwijgen
 o gij, waar geen van weet,
 een poosje zwijgen en slapen,
 mijn Leed!

Een poosje moet gij sparen
 uw tandjes, zo scherp en wreed;
 niet bijten meer, niet knagen,
 mijn Leed!

De hoge beuken reuzelen
 zo stil in de stille lucht,
 en de kalmus, aan mijn voeten,
 't is net, alsof hij zucht.

En het water, aan mijn voeten,
 dat ligt zo glad, zo stil... -
 Hier moet gij zwijgen, slapen,
 mijn Leed, ik wil, ik wil!

O! Mocht ik in 't zelfde water,
 zonder dat een het weet,
 mij laten glijden en zinken
 en slapen met u, mijn Leed!

Wel even zou het water
 opspringen hoog en breed...
 Dan zou het toegaan en slapen
 over mij en mijn dode Leed...

O! Kon ik met eigen handen,
 gij, die 'k toch nimmer vergeet,
 u wurgen en werpen in 't water,
 mijn leed, mijn knagend Leed!

LXXXIII

Het orgel speelt een heel oud liedje
beneden in de stille straat..
Ik luister, leg de penne neder,
berg in de handen mijn gelaat.

Een heel onnozel volkskoepletje,
slechts drie, vier noten, traag en teêr,
maar elke klank, die in mijn oor dringt,
wekt echo's in mijn binnenst weer.

Ik hoor het oude deuntje klagen,
klagen en zuchten beurt om beurt,
en 't is mē, of 't opwelt uit mij zelve,
en 't is mē, of mij 't harte scheurt...

Wat in dat oud onnozel deuntje
zijn kunsteloos gestamel beeft,
mijn eigen ziel is 't, die het uitsnikt...
Die heeft het, ach, zo vaak beleefd...

LXXXIV

Gij, Keizerinne van mijn ziel en Koninginne
 van Vlaandrens vrouwen alle, en Aartsprinsesse van
 een Kunst, die, in dit land van louter Kunsten, man
 en vrouw en ouderling en kind, met eender minne
 vereert als 't allerhoogst, wat Leven sieren kan;

Schepster van Schoonheid, Gij, en Priesteres van Schoonheid,
 wier aangeboren Schoon, in mildste rijpheidglans,
 haar Majesteit de Zon, ten blauwen zomertrans,
 wat ze ook haar lichtpruik schudt en al haar goud ten toon spreidt,
 zou tanen doen bijna en doen vergeten gans;

U wilde ik, hoge Vrouw, in dees mijn verzen eren
 als, in dit eigen Diets, ons beiden even dier,
 geen dichter, eens of nu, een vrouw vereerde, - en fier,
 dat zó 'k U eren kon, wil ik, wie ook kleineren

mijn kunst, gering of groot, maar die ontspruit aan 't hart,
 dat lang nog na mijn dood en de uw, uit deze zangen
 nagloeie, in wie ze leest, de gloed van mijn verlangen,
 en wat ik heb gevoeld door U, aan vreugd en smart.

Weerzien

I

Na twintig jaren vind ik u terug....

Na twintig jaar!

Het Toeval, dat ons scheidde bars en stug,
bracht ons, vertederd, weer te gaar.

Als dwaze kinderen speelden we eens te zamen, -
weet gij het nog?

Ik gaf u, gij gaaft mij de gekste namen....

- Veel klare dagen gingen, vele donkre kwamen:
o tijd der Jeugd, waar zijt gij toch!

Ik zocht u niet, toen ik u wedervond
na twintig jaar.

Ik waande u ver gestorven, en mijn mond
had zelfs uw naam vergeten....

Daar

staat gij op eens vóór mij, volwassen vrouwe
met droeve blik,

schoon beide en streng in 't effen kleed der Rouwe....

- En wakker schrok in 't hart mijn oude trouwe
en 'k sprak u aan: 'Ik ben het.... Ik!'

O wat een weemoed, wat een droefheid lag,
na twintig jaar,

op uw gezicht, weleer een bloemenlach,
en in uw oog, zo zonneklaar.

Ook u was 't leven wreed dus! In úw beker.
vol wrange wijn,
liet het zijn alsem druppen, traag maar zeker...
- Waarom miskenden wij elkaar? - O! wat een wreker
kan 't Leven soms voor mensen zijn!

En treurig zitten wij nu, hand in hand,
na twintig jaar,
en staren stom rond ons op 't donkre land
en zwijgen stil en zuchten zwaar.

En 'k weet niet, hoe het komt, maar in mijn oren
klinkt droef een lied...
Eéns zongen wij het saam, eer we al ons heil verloren:
'Verfehlt Lieb! Verfehlt Leben!' Kunt gij 't horen,
ofwel vergaat gij 't en verstaat gij 't niet?

II

O! Gij kunt schreien! - Kon ik ook zo schreien,
't waar minder smart. -
Ween gij maar voort!... Uw hoofd, gij moogt het vlijen
zacht op mijn hart.
Laat al uw tranen, al uw bitre tranen,
verkropt te lang,
neerzippelen in zilte, smalle banen
langs uwe wang.

Ween gij maar voort! Gelijk een kindje hou ik
u op mijn borst...
O! Al die tranen, wég ze kussen zou ik,
zo ik het dorst!
Nu wil ik enkel, stom, u horen snikken,
arm hart vermoord,
en met droog oog in uw natte ogen blikken...
Doch gij - ween voort!

III

Rammentati

Een Dag van Mei

Gelijk een plas gesmolten zilver lag de vijver
 in lome middagsluimer vóór ons. Langs zijn boord
 - ginds, langs de veldkant, in het volle licht der zon,
 hier, aan de boszij, onder groen verwulf van takken,
 liep, voor twee voeten nauwliks breed genoeg, het pad,
 bezaaid, als was 't met duizend ogen, met de vonken,
 die nederdropen door het dikke dak van loof,
 een heldre regenval van louter gulden glorie.
 Een ruwe houten bank stond op den vijferrand,
 half overgroeid door eilooft en door wingerdgroen.
 Daarover boog een lindeboom zijn brede kruin,
 en ongetelde bijen gonsden er van wellust
 om heel de schat van bloemen, die hem bukken deed.

En ver in 't waterlis, nu links van ons, dan rechts weer,
 sjirpte de rietmus luid haar spottend 'k zit in 't riet';
 hoog in de beukentoppen snapte een spottende ekster
 en in de lage struiken zong de merulaar
 in volle, diepe klanken zijn verruklik lied!

Hoort gij dat lied nog? Ik... ik hoor het... immer...
 Vaag enkel hoor ik het, half sluimrend, wakend half
 op uwe zachte borst... Ik hoor het immer,
 en om uw middel spant nog steeds mijn arm,
 onder mijn kussen gloeit nog steeds uw wang,
 op beï mijn lippen trilt weerom uw zoen,

en vlak vóór ons loopt immer 't zelfde wegje,
bezaaid, als was 't met duizend ogen, met de vonken,
die nederdruipen door het dichte dak van loof:
een heldre regenval van louter gulden glorie.

Sluit even de ogen! O! Ik bid u: sluit één stond
uw diep-bruine ogen, vochtig van herinnering...
Ziet gij het ook, diep uit uw hart, u tegenstralen,
dat enig lapje grond zo klein, zo stil, zo heimlik,
van God vergeten en de mensen, en toch mooi
genoeg, om, voor één uur, aan kranke mensenzielen
te ontsluiëren al 't genot van de eerste Scheppingsdag.

IV

Hoe zonderbaar! - In onze kinderdagen,
 zo lang voorbij,
 kon ik u nauw, gij nauwliks mij verdragen;
 gij schuwdet mij.
 Hoorde ik u lachen, als een wanklank drong het
 mij in 't gemoed;
 en schreidet gij, als vogelliedjes klonk het
 en 'k juichte: 'Goed!'

Doch moest ik u een halve dag ontberen,
 een enkel uur,
 scheen me elke stond, heenvliënde op loden veëren,
 een eeuw in duur.
 U te gemoet zwol juichend heel mijn ziele,
 zag ik u weer;
 doch, ver van u te omvatten, machtloos vielen
 mijn armen neer...

Zó scheidde ons Vreugde! Smart bracht ons te zamen
 Nu héb ik u!
 En wenend juichen wij elkanders namen... -
 Begrijpt gij 't nu?
 Begrijpt ge nu, wat ons de dichters leren,
 't geheim, zo groot
 en schrikkelik: 'O Mens! Gij zult ontberen
 tot in de dood!'

II

Natuur

1890-1922

Hoop

Teergroene hoop ontspruit op al de bomen,
in ieder klompje klei, nog klam en zwart...
Zo spruit, heel teer, de hoop weer in mijn dromen!
Tot weelde en wonne ontwaakt mijn hart...

En al die hoop gedijt tot blad bij blâren,
en tussen 't gras puilt geurig bloem hij bloem...,
en in de blâren komen vogels paren
en kwêlen tot der Lente roem!

Die treurdet, gij, mijn ziel, genoeg gezwegen!
Bloei uit in nieuwe zangen! Nog is 't tijd...
Gij, nieuwe Lent, die nieuwe liederzegen
met nieuwe zonne brengt, gebenedijd!

Aprilwind

Waait gij dan weder, gij wabbrende wind,
lief en toch koen, lauw en toch kil,
 dartel als vogel of kind!
Spant gij dan weder uw wieken ter vlucht,
weeft gij dan weder uw web in de lucht,
 guitige geest van April?
O! Uwe frisheid - wat heb ik er lang,
 lang naar gewacht,
 heet naar getracht,
 guitige geest van April!
Laaf nu mijn slapen en wuif me om de wang,
beur me de ziel met uw zoevende zang,
veël me als een vogel en koos me als een kind,
 wabbrende lentewind, -
 guitige geest van April!

Aprilmorgen

De merel was zo wonderzoet aan 't fluiten
in de oude vliereboom...
Ik schoof mijn venster op en keek naar buiten
als in een droom...
Heel de appelboomgaard stond vol roze knoppen,
- 't was half April; -
en van die knoppen vielen pareldroppen
in 't ochtendstil!
En 'k zag de zon gelijk een reuzenvogel
ten blauwen trans
uitslaan wijd over dorp en dal haar vlogel
van louter glans.
En gans de gaarde en al die bloesembomen,
't laaide al, één vuur,
en 'k voelde en wist: God was op aard gekomen
in 't heerlijk lentemorgenuur.

Aprilse Grillen

I

Zon en Wind

Kijk - een gril
 van de guit April,
 die elk uur wat anders wil!

Zonneschijn en windgedans!...
 Heel de blauwe trans
 één glans...
 Heel de lucht schiet schicht op schichten...
 Putsen en plassen bliksemlichten,
 'wijl April, die spelen gaat,
 met zijn karwats in het water slaat,
 dat het nat
 in zijn eigen olikë ogen spat!
 En - zo waar - in elke plas
 zou men wanen, dat daar vogels
 op- en toeslaan beide vlogels,
 vogels en vlogels van blinkend glas,
 of 't in de helle kermis was!...

Zonneschijn en windgedans!...
 Heel de blauwe trans
 één glans!

II**Witte Vlinders**

Plots - halfblauw, halfgrauw de lucht...
Onverwacht een vlindervlucht!
Witte vlinders, niet te tellen,
om en rond malkander snellen,
dalen, stijgen, zwirrelen, zweven,
hangen in het ruim te beven,
 kriewelen, krevelen,
 dribbelen, drevelen,
 draaien, drebbelen,
 wieblen, webbelen
lichter dan de lichtste zucht,
waardeloze waterbucht...
En, raakt één de zwarte grond,
dood, gesmolten op de eigen stond...
Sneeuw van de Lente, maar pas ontstaan
of verdwenen en vergaan...

Weg weer alle grijs en grauw!
Heel de hemel lacht weer blauw!

Weer een gril
van de guit April,
die elk uur wat anders wil!

III

Regen

't Regereînt! 't Regereint...
 't Is of de aard me vóor de ogen deint!
 Weer een gril
 van April...

't Regereint in lange lansen,
 duizend lingelange lansen,
 duizend blauweblanke lansen,
 pijlend uit de hoogste transen
 recht naar de aard...

't Is April toch...?! Roert dan Maart
 weer zijn straffe staart?...

't Regereint, en al die lansen,
 lansen, lansen, al te maal,
 al die lansen dansen, dansen,
 blauweblank als blinkend staal.
 't Regereint en, in die plassen,
 in de sloten, grachten, wallen,
 ziet ze vallen, hoort ze vallen,
 ziet het water zwellen, wassen,
 hoort, in de plassen, de bobbel klassen,
 klisseklassen, plisseplassen,
 bollen, hollen,
 rollen, sollen,
 minne, miezere, mistige dropjes,
 hobbelend als heel kleine popjes

neer en op en op en neer,
holderdebolder heen en weer,
achter en rommedom malkaar
of 't in een mallemolen waar,
sirkels verwekkend, zo vlug vergaan
als ze ontstaan!

Ei! Dat kon zo uren
duren!
Al de huizen, stallen, schuren,
al de daken, al de muren,
druppelen, druipen van het nat,
dat al sneller en sneller spat...

't Regereint van einde te orden!
Zal 't een nieuwe Zondvloed worden?

Plots, daar zwaait de Zon haar staf
en snijdt al die lansen, lansen,
al die glansende, dansende lansen
dóor en af!

Uit het reegnen... Gedaan de geut.
Eén lacht in zijn vuist van leut!

Weer een gril
van de guit April,
die elk uur wat anders wil!

Aan een gevangen Leeuwerik

Ontmerglen moog de harde hand,
 - een beulen- en een moordnaarshand, -
 die de oogen ooit heeft blindgebrand
 van zingende mens of vogel...
 En smaken moog, met dubbele pijn,
 de weedom van het gevangen-zijn,
 hij, die in 't enge keviekijn
 u hing, vlak in de zonneschijn,
 o leeuwerik, met half verlamde vlogel...

Elk' ochtend, als ik koom voorbij
 't huis, waar hij woont, die melodij
 noch brozigheid noch medelij
 weerhield, u op te sluiten,
 verneem ik uit de verte alree
 het wondere lied vol weelde en wee,
 dat eens al de echo's klinken deê
 van 't dal, waar gij nooit meer zult fluiten.

En telkens ik blijf stille staan
 vóór 't somber huis, voel ik een traan,
 - o! zwaar met medesmart belaân, -
 neervloeien langs mijn wangen...
 Geen lovertakjen, ach, niet één,
 gevlochten door de tralies heen,
 beschermt er, ach! uw kopje klein,
 als u naar 's hemels eindloosheên
 te machtig wordt het oud verlangen;

't verlangen, 't heet verlangen, dat
 uw hartjen als met handen vat
 en óp-neemt, mée-neemt, weeldezat,
 veel hoger dan al de bomen;
 't verlangen naar het luchtazuur,
 't verlangen naar het puurste puur
 der hemelzee, waar 't zonnevuur
 doorblakert ewige etherstromen.

't Verlangen, dat geen hoop kan voên
 en toch bij dageraad en noen
 uw dichtershart zo fel doet gloên,
 dat gij wilt stijgen, stijgen -
 een bliksemrappe schicht - tot God,
 doch, deerniswaardig dichterslot,
 uw kopje tegen 't harde kot
 te pletter vliegt, dat gij van pijn moet zwijgen.

Maar slechts een oogwenk blijft gij stom,
 verdwaasd, bedwelmd,... En wederom
 ontsluit ge uw bekje, en wederom
 gaan keel en tonge trillen:
 uw vlerk en veren struift gij op
 en, als vervoering stijgt ten top,
 dan zwelt het fier in uw kleine krop:
 'Ik moet... Ik moet, en kan niet tegenwillen!'

O leeuwrik, dierbre broeder mijn,
 mocht ik eens uw verlosser zijn
 en, met dit zelfgedicht refrein,
 bevrijden u, bevrijden...

Mocht ik met eigen zanggetoon
en zelfgevonden rietmenschoon
- tot enig en als kostlikst loon, -
vermurwen zo... die Enakszoon,
dat hij niet langer u doe lijden....

Welk roekloos hopen grijpt mij aan!
O zelfbegoochling, ijdele waan...
Hoe zou 't mij, arme dichter, gaan
zo'n onmens doen beschaamd te staan
en aan zich-zelf te ontvoeren,
die u, die 't hoogste kunstlied zong',
dat ooit in Vlaandrens luchten klonk,
gevangen in een kevie hong,
en, zelfs door úwe kunst, niet was te ontroeren?

15 April 1916.

Aan Mevr. VAN HEMELRIJCK opgedragen

De zeven Luchtlawerken

Boven de zeven heuvels van 't gehucht
 hangen, op trillende vlerken,
 pal in de azuren meiëmorgenlucht,
 zeven luchtlawerken;
 twee in het Oosten, twee in het Zuid,
 twee in het Westen, één in 't Noord,
 en hun zevenvoud geluid
 smelt tot één akkoord!

Boven de zeven heuvels van 't gehucht,
 eindeloos hoog en verre,
 zijn ze, op de azuren meiëmorgenlucht,
 zeven donkere sterren;
 zeven sterren van louter geluid,
 zeven stemmen en één akkoord,
 schaterend boven elkander uit,
 stijgend al maar voort!

Boven de zeven heuvels van 't gehucht,
 hoort gij 't? - van alle zijden,
 hoog uit de azuren meiëmorgenlucht
 regent het melodijen...
 't Regent van 't Oost en het regent van 't Zuid,
 't regent van 't West en van het Noord;
 't zijpzapt zeven kelen uit,
 hoorbaar, woord voor woord:

'Here! Here! Here! Here!
 Laat me in de hemel wederkeren,
 'k zal nooit meer vloeken of zweren!'

Aan een vogel, die zong in de nacht

Wat moogt gij, vogel, toch zingen
zo vreemd in de stille nacht,
half als een juichen van wonne,
half als een vlijmende klacht?

Zijn het dierb're herinneringen,
deels vreugde, deels verdriet,
op-wellend van zelf uit uw hartje,
uitborlend van zelf tot een lied?

Als droplende regenpaarlen,
bezwangerd met melodij,
als paarlend fonteingedroppel
spranklen de klanken rond mij.

Ik luister, en in mijn binnenst
breekt open een oude wond...
Heb ik niet zelf eens die wonne,
niet zelf eens die smarte vermond?

Heb ik niet zelf eens gezongen
van wonne en van wee tegelijk,
van wonne om een bloeiend leven,
van wee om een ijskil lijk?

Toen zaat gij, vogeltje, stille
en zweegt in uw mossen woon,
en - zwijgend - hoordet gij alles,
en zwijgend verloort gij geen toon...

Maar de juichende of klagende woorden
verstondt en onthieldt gij niet...
Slechts de wijze, de wislende wijze.
bewaardet gij in uw lied...

En die wijze, die wondere wijze,
en die woorden zo wonderteer,
die zo lang in mijn harte sliepen,
vogel, nu wekt gij ze weer.

25 Mei '16.

De Keet

De vensters en de deuren toe,
 vervallen en verlaten,
 zo stond de keet daar, krank en moe,
 bij 't kruispunt van twee straten.
 Geen wolkje rook, 't zij wit, 't zij blauw,
 sinds ongetelde jaren
 steeg uit de stompe, verbrokkelde schouw,
 omgroeid met eilooftlâren.

De boeren liepen langs de baan
 luidruchtig, op hun blokken;
 vrachtwagens schokkelden af en aan,
 door zware peerden getrokken;
 beêvaarders togen, rij na rij,
 in lange, lome scharen;
 soldaten rukten er langs en voorbij
 met schetrende fanfaren.

Het leven liep straat op, straat af,
 de spaaiers zongen op de akker
 errond; - de keet zweeg als een graf!
 Geen echo werd er wakker.

Eens, op een zomerachternoen
 waagden zich twee scholieren,
 op zoek naar vogels, door 't hagegroen...
 Kruiwend op alle vieren,
 geraakten zij in het hovekijn,
 waar, achter het zwijgend hutje,
 te blakeren lag in de zonneschijn
 een brokkelend waterputje.

Daar ritselde of reuzelde loof noch hout!
Er stond een deurken open,
waar, over de dorpel, torren van goud
vrij binnen en buiten kropen.
Die kriebelden over de zwarte grond
als kleine fosforvlammen...
In 't gras, dat tussen de steenen stond,
fonkelden rode zwammen.

Geen eetschakraai, geen kist, geen kas,
geen stoel, geen dis, geen leger!...
In de haard wat sintels en wat as...
En alles, alles zweeg er...
Doch in het donkerste hoekje stond
een heel oud spinnewieltje,
en een gonzende goudvlieg fladderde er rond
en zong als een kerend zieltje...

*Aan kunstschilder
EDGAR WIETHASE*

Blauwe Meinacht

Over de aarde, wijd en breed,
het blauwe, met starren bebloemde kleed
der Moeder Gods Maria...

Over de hillen, over de duinen,
over de hoge bomenkruinen,
over de hoeven, mijten, molens,
over de kerken en de torens,
over gehuchten, dorpen, steên,
slepen de mantel­slippen heen
der Moeder Gods Maria...

En hoog, uit het zilvren gelaat der Maan,
moederlik lachen ons de ogen aan
der Moeder Gods Maria...

Meiregen

Hoort ge de regen gelijk een geklapper,
 kleprend geklapper van klompjes klein,
 trippelgetrappel, zo dipper zo dapper
 van voetjes zo vele, zo vele en zo fijn?
 Hoort ge de kliprende, kleprende, klaprende,
 hoort ge de triplende, traplende
 rein?

Hoort ge ze vallen de droppels, de droppen,
 trommelen als met vingertoppen,
 trommelen op de verandahruiten?
 Hoort ge ze ginds, in de hoving, buiten,
 tippetoppen,
 kloppekloppen,
 met heel kleine hamers kloppen,
 kloppen, kloppen, kloppen, kloppen
 op de zwachtels, op de knoppen,
 kloppen, dat ze zich ontsluiten?

Hoort ge ze pletsen,
 hoort ge ze kletsen,
 hoort ge ze pletsend kletsend dretsen,
 pletsen en kletsen, als op glas,
 op de spiegelende plas?

Als 't zó regent, meië-regent,
 weet, dat God dan de Aarde zegent...

De Polder

De polder ligt
melkwit in 't licht
van vroege Juliezonne:
de wegels blank, de groente blank,
blank in de wilgen blad en brank,
àl blank van louter zonne.

En 't is, of in het morgenstil,
de polder lachen en zingen wil
en rilt
en trilt
van wonne!

Flos Alba

Een wilde windē, een sneewit-witte winde,
diep in het bos, waar ik nooit bloeme zag...
Bladstille bloeide ze in de groene bladerdag,
de witte winde, de sneewit-witte winde,
en lachte, blo, haar blanke bloemenlach.

En 't was mij, of met lokkende ogen zag
de wilde winde, de sneewit-witte winde,
naar mij, waar ik op malse moszoô lag.
Diep in haar hartje trilden, fijn als rag,
de tere kronedraadjes van de winde,
die bladstil bloeidē in de groene dag
en lachte, blo, haar blanke bloemenlach.

En nader kroop ik tot de witte winde,
die bladstil bloeidē in de groene dag. -
'Du blode, blanke bloeme! Zeg mij: mag
mijn mond, gelijk hij andre bloemen plag
te zoenen, ook dij zoenen, welbeminde?'
Heel even wuifde zij haar witte vlag
en lachte, lachte haar blanke bloemenlach.

En tot haar kronedraadjes, fijn als rag,
rekte ik de hete lippen, en ik zag
de blode bloem, de sneewit-witte winde,
van weelde huivren in de groene dag...
Verschroeiend raakte haar mijn adem... Ach,
ontbladerd plots, hoe treurig, treurig lag,
verslenst en dood, geveld als met één slag,
op 't groene gras de blode, blanke winde,
de wilde winde, de sneewit-witte winde.

Distel

Middag... - In diepe, holle straat...
eenzaam-treurig de distel staat...

‘Distel, wat ziet er zo bleek uw gelaat?’

‘k Wacht naar wat warmte, 'k tracht naar wat licht,
'k smacht naar een lach van het zonnegezicht!...’

Avond... - In diepe, holle straat
droever nog de eenzame distel staat...

‘Distel, nog bleker werd uw gelaat!’

‘Uit bleef de warmte... Weg bleef het licht.
Niet wilde lachen het zonnegezicht...’

Rood door de wolken brak de zon,
vonkelde en flonkerde wat zij kon...,
goot al haar goud op de distel neer,
zoende ze, zoende ze, zoende ze weer...

Ach! In de diepe, holle straat
dood lag de distel... De zon kwam te laat.

Noen in de Tuin

Ziet hoe rood de rozen gloên

op de noen,

op de noen, -

laaien doen

ze als laaie vlammen!

Ziet de trotse hanekammen,

pijlrecht op pijlrechte stammen

bloên

op de noen,

de volle noen.

Rododendron en pioen

op de noen,

op de noen,

ziet ze bloên

als bloênde wonden.

Wilde kollen, rode en ronden,

roepen 't uit met rode monden:

'Noen!

Rode noen is 't, rode noen!'

Wit is 't geel en goud is 't groen

op de noen,

op de noen;

kankerrood de wilde zwammen...

Hettebleek blaakt heel de lucht...

In de bomen waai noch zucht...

Vonken druipt het, vonken, vlammen...

Wit is 't geel en goud is 't groen

op de noen,

de Julienoën.

Zomeravond

Als het bolle maangezicht
 - ogen donker, wangen licht -
 neerblijkt van de hemel,
 dan ontstaat een vreemd gewemel
 onder gras en struikgewas,
 in en rondom poel en plas.

Onder welvend wier en kruid
 trekt het krekelleger uit,
 spilde en lang van poten...
 Krekel-één-zang, onverdroten,
 overal, in 't eigenst nu,
 tergt en tart hun kirren u.

Vraag niet wie en vors niet waar -
 hier, en hier nog, daar en dáár,
 achter u en vóór u,
 - 'malle krekels, zwijgt toch! 'k hoor u!' -
 of elk grasje een krekkel waar,
 kirt en kriekt en krast het maar...

Waterkers en oeverriet
 dienen 't vale vorsendiet
 welkom ten verstekke.
 'Rekke-rekke, rekke-rekke!'
 brommen de ouden, - 'luistert goed!'
 'rekke', voor hun groen gebroed.

Hoort! Wat naar geluid is dat?
't Is de gore, gladde pad,
die met lammen spronge,
nadert... Als een stalen tonge,
scherp en schamper, trilt haar klacht
door de stille nacht.

Aan mijn begaafde oud-leerling, JAN VAN DER VEN

De Keiklopper

De zak op de gekromde rug, de kleren
ontnaaid, gescheurd, en haar noch baard gekamd,
staat, naast een steenhoop, vlak in 't zonnegloên,
een stokoud man. Met stramme handen zwaait hij
zijn ijzren hamer, die met doffe slag
bonst op een rotsklomp, dat de splinters knetrend
in 't ronde vliegen. Met zijn hemdsmouw wist
de grijzaard 't zweet, dat op zijn voórhoofd blinkt,
en slaaft maar voort, met doffe slag op slag,
de grove keien, scherf om scherf, vermorzlend.
En hoorbaar klinkt, bij elke zwaai der hand,
een schor geluid, - reutlen van een, die sterft, -
uit 's ouden gorgel, door geen drank gelaafd...

Hoog, op de bergen, boven rots en mensen,
kerft geel en rijp de wijndruif aan de stok.

Avond

Zie! 't Hele dal is als één zee van nevel,
heel fijne zonnenevel, rozig-goud.
Roosgoud kruipt op de helling 't sparrenwoud
en roosgoud glimmen kerk- en huizengevel.

Lijk spaken van een gouden reuzenwiel,
ver achter de avondwolken draaien, draaien
de laatste stralen van de zon, en laaien
wijd-wijd door smoor en smuik, die langzaam viel.

En - vreemd! Alsof de zonnestralen zelven,
als snaren van een reuzenharpe, strak
gespannen van het purprend watervlak
tot aan de blauwe en blauwer luchtgewelven,

de Nacht, die naakt, begroetten met mystiek
gezag, gonzen en brommen, zingezeuren, snorren,
miljoenen en miljoenen muggen, torren,
weemlend en wieglend rond me op wazen wiek
en zingen 't al in slaap met hun muziek.

Zingende Muggennevel

Zinge-zange-zinge-zange-zinge-zange-zeure...
 Wáar 'k me wende, kom of kere, achter mij of veure,
 wáar mijn oor, gespannen luistrend, spitsen moog en speuren,
 almaar door en heinde en verre 't zelfde klankgebeuren,
 almaar i en a en eu... - Hoor! Zinge-zange-zéure!
 Zinge-zange-zinge-zange-zinge-zange-zéure...

Zinge-zange-zinge-zange-zinge-zeure-zänge...
 In het wazig groen der wilgen, langs de lingelange
 beke, boven roodgekopte klaver, boven wrange
 zerpe zurkel, wijd door de avond, almaar één gezange,
 almaar a en i en eu... - Hoor! Zinge, zinge-zänge...
 Zinge-zange-zinge-zange-zinge-zeure-zange.

Zänge-zeure-zänge-zeure-zänge-zeure-zinge...
 Of een nesse najaarsnevel over de akkers hinge,
 draaien, drummen, dreevlen, drebblen op heel dunne zwingen,
 duizend, duizend, nógmaals duizend kleine muggedingen...,
 aldoor i en eu en a... - Hoor! Zinge-zange-zinge...
 Zänge-zeure-zänge-zeure-zänge-zeure-zinge...

Zinge-zange-zinge-zange-zinge-zange-zéure!
 't Is, of in de Julieavond neuzelstemmen neuren...
 't Is, of duizend zondaressen boetewenen, treuren...
 't Is, of ongeziene handen moren stoffen scheuren...
 Wijd door de avond, zacht eentonig, 't zelfde klankgebeuren,
 almaar i en a en eu... - Hoor! Zinge-zange-zéure...
 Zinge-zange-zinge-zange-zinge-zange-zéure.

Bloeiende Heide

Voorplan - een helder water, waarop rozig-
getinte plompen wiegewagen tussen
blauwgroene blâren; - achter hoogstaand kalmus
een morgen weiland, heuvlig, westwaart stijgend,
met hier en daar een boom, en dan, heel wijd,
heel vlak en wijd, de heide - een meer van roze,
zacht purpervervige bloempjes, bleker steeds
aftonend naar 't verschiet, tot waar - zwartgroen -
het sparrenwoud verrijst, terwijl de hemel
zich als een tent van smetloos blauw satijn
daarover welft, zonder een enkele kreuk.

Mooie Najaarsavond

Hoor dat ruisen in de olmen, - hoe zacht!
Hoor dat suizlen in de elzen, - hoe zacht!... -
Is dat najaarswind? - Neen, 't is lentewind
en de zon van de Lente licht.

Zie de hemel, hoe smetteloos blauw...
Zie de hemel, hoe rein en hoe klaar...
En de lucht is zo fijn en het luwtje zo zwoel,
alsof 't Lente, alsof 't meidag waar.

O mijn hart, - het gaat open, mijn hart!
Het gaat open van louter genot.
En mijn oog - het staart op in 't azuur,
als staarde 't in de ogen van God.

Ach! de Zomer, de Zomer is dood...
Ach! de zonne, de zonne gaat dood,
en zij bloedt elke-n-avond de heuveln in 't West.
met het bloed van haar zonnehart rood...

Ach! de zonne, de zonne gaat dood!

De boze Wind

De herfstewind, de boze wind,
 hij kan het niet verdragen,
 dat al die bladeren, bronsgetint,
 roodgetint, goudgetint,
 nog reuzelen op de hagen.
 Eerst schijnt het boert en spel alleen:
 hij zuilt, hij zucht, hij blaast erheen,
 maar, als het loof blijft hangen,
 dan zet hij bolle wangen...

Dan vat hij 't blad, alwaar het wast,
 met vangensvlugge vingers vast,
 en trekken, trekken, trekken
 doet hij... Het steeltje, brijzelbros,
 zal, 't wille of will' niet, rekken,
 totdat het breekt! Het blad gaat los
 en helpt de grond bedekken...

Slechts aan de sparren, eeuwig groen,
 durft zich de wilde niet wagen:
 die staan, in 't naaldenharnas, koen
 en kwaad, hem uit te dagen.
 Die keren hem hun stekels toe,
 als waren het messen en dolken,
 tot dat de vijand, met woest 'boe-hoe,'
 wegwervelt, wijdweg, in de wolken...

U groet ik sparren, beeld van hen,
 die bibberen bang noch beven,
 op recht en krachten sterk staan en
 vechten voor lijf en leven.

Oktoberavond

Een uitspansel van lood... Heel hoog, inktzwarte
 traag heendrijvende wolken; lager, bij
 de oneffen horizon, die van het Zuiden
 onmerkbaar glooiend naar het Noorden loopt,
 pikdonkre strepen op groenachtge grond,
 en - lager nog, de kimme rakend schier,
 een dunne, rode, helverlichte strook...
 Daaronder strekt, beeld van verlatenheid
 en armoe, zich een onafzienbre vlakte:
 steenachtig land, waarop slechts hier en daar
 wat pover onkruid wegteert, wijl, heel ver,
 een enkle boom, verwrongen door de storm,
 wat schaduw spreidt. -

Krijtachtig loopt, gelijk
 een lange slang, een smalle wegel dwars
 door 't eenzaam veld, en pikzwart, slechts van binnen
 geelrood verlicht, verrijst, uit twintig schouwen
 een dikke smoor uitpaffend, de fabriek,
 zwoegend uit hese longen in de stilte
 van vallende avond door het eenzaam veld,
 zuchtend, als wilde de onbezielde stof
 te zamen vatten in één enkle zucht
 al 't menslik lijden, dat die muren bergen...

December-Indruk

Wit in het licht en blauw in de schaduw,
voeten dik de sneeuw.
Van de stroomkant, wijd, door de mistige waduw,
nijdig en angstig geschreeuw...

Reuzig groot, op donkere vlogels,
- duidelijk hoor 'k ze slaan, -
scherpgebekt, drie zwarte vogels
pijlrecht op mij aan...;

vliegen, driemaal, wild in 't ronde,
raaklings, boven mij...
Klaar, als kwam 't uit mensenmonde,
schalt het: 'Gij! Gij! Gij!'

Aan toondichter
JEF VAN HOOF

IJskristallen

Blankberijmd, vol ijskristallen,
praalt en prijkt de lange laan,
waarop bleke stralen vallen
van de volle blanke maan.

Op wát takken neer mag vallen,
bleek en blank, één straal der maan,
kaatsen honderd ijskristallen
vlammenpijlen door de laan.

Plots, als van de daken, vallen
winden, brallend, in de laan,
dat, alom, al de ijskristallen
wiegelen, waggelen in de maan...

En mij dunkt, die ijskristallen,
waglend, wiegelend in de maan,
'k hoor ze klingelend, klangelend vallen,
'k zie ze vonkelend, flonkerend vallen,
in de lange, lange laan...,
tjinkelend vallen, tjankelend vallen,
honderdtallen, duizendtallen
vallen, vallen, vallen, vallen
in de lange, lange laan.

O kranke Winterzon

O kranke, blanke en bleke winterzon,
 zo slechts één glimlach van uw aanschijn kon
 dringen dwars door mijn vlees tot in mijn hart,
 en, in 't daar opgehoopte smartezwart,
 een enkle straal, ach, maar een genster, zacht
 en schuchter, als een starretje in die nacht
 van énkkel duister laten spelen, - Zon,
 wat zou ik dankbaar wezen, zo dat kon!
 Zo moe en mat lig ik hier op mijn spond...
 Als in een droom, mijn doodse kamer rond
 volg ik nu, dag aan dag, al weken tans,
 op al de muren, Zon, uw droef geglans...
 En, of 't ook maar een schijn is van uw schijn,
 'k ontwaar hem amper toch, of al mijn pijn
 jubelt u tegen, en mijn hele ziel
 gaat open als een bloem, waar dauw in viel...
 Nauw verft uw roze schemering mijn ruit,
 of 'k strek mijn bleke handen smekend uit,
 dat, waar die tere bloemenkleur ze tint,
 mijn oog haar bleekheid minder smartlik vind';
 en als gij 's avonds, door het venster daar
 aan de andere zij, door de oude perelaar,
 ook bloot en krank, tot op mijn peluw schouwt,
 laat ik ze baden in uw purpergoud...
 O, kon ik door mijn oog, en gunde God
 mij deze gunst! - inzuigen, slurpen tot
 diep, diep in mij, o heilig zongezicht,
 één laai', één enkle laaie van uw licht
 en die bewaren, daar, als heiligdom,
 tot zelf ik eens u toeroep: 'Licht! Ik kom!'

Pimpelmeesken

Ei! Het blauwe pimpelmeesken,
 - di-di-dee, -
 wat schalke guit!
 Ziet zij Token, Trientje of Treesken
 stoeien gaan met Dolf of Dree,
 - di-di-dee, -
 olik sliëpt ze het paarken uit...

Praat het paar in 't smalle padje
 langs de groene bekezoom
 van zoo menig ditje en datje,
 boven hen, in de olmenboom,
 zit het meesken linke-winkend,
 - di-di-dee,
 di-di-dee, -
 met één oogskén teffens pinkend,
 schertsend: 'Zie die,... zie die twee!'

Durft het paar zich neer te vlijen,
 - di-di-dee, -
 op gras of mos,
 toont het zich wat vrij in 't vrijen,
 - wee, wee, wee!
 dan gaat het los!

Pimpelmees roept al haar maten
 - di-di-dee -
 van her en der...

En zij komen, uitgelaten,
 uit de wilge- en olmegaten,
 van de wegelen, van de straten,
 - di-di-dee, -
 van bij en ver...

Waagt het Dolf of Dree intussen
 - di-di-dee, -
 op wang of mond
 Token, Trien of Trees te kussen,
 heel de bende spot terstond:
 'Di-di-dee,
 Zie die twee!
 Sakker-sakker-sakkerdje!'

Pimpelmees! U was beschoren,
 - di-di-dee, -
 een heel grote eer...,
 toen een Dichter, uitverkoren
 onder duizend, op een keer
 naar uw lieken zat te luisteren,
 om daarna, in eigen werk,
 aan uw voosken vast te kluisteren
 rietmen, de ewigheid te sterk!
 Ludwig was des Dichters name,
 't Rijnse Bonn zijn bakermat;
 zijn grootvader was een Vlame
 uit de Vlaamse Scheldestad!
 In zijn wondre 'Pastorale'
 leven zal, van eew tot eew,
 - 't spijte meerle en nachtegale! -
 Pimpelmees, uw 'di-di-dee!'

Inval*Aan een Schilder*

O! Brommer, grommer knorrepot,
wat moppert ge tegen het werk van God? -
Wat is 't, dat u naar de buiten trekt,
wat, dat u tot werken en scheppen wekt? -
Een egaal effekt?!

Of volle zon of effen grijs, -
uit andere effekten wordt gij niet wijs...
Maar God, veel groter schilder dan gij,
smijt al die eentonigheid plotsling bij zij,
steekt zonnepenselen dwars door het grauw,
bezemt bij plekken de hemel blauw,
mengt purper en roos en grijs dooreen,
tovert twintig, ja, honderd effekten voor één...
En terwijl gij, ontmoedigd, daar neerzit en kijkt
en u inbeeldt, dat het 'op niets gelijk',
'Op-heisa!' roept het en schettert het dan...
'zeg, neuswijze meester, maak dáár eens wat van!'

III

Oorkonden

1910-1922

3 Augustus 1914

Zonnevizioen

Wat zinkt de zonne zo wondergroot,
 deze avond, in het Westen...
 Wat zinkt ze zo vlammend, zo bloedig rood,
 zo bloedig rood in 't Westen...
 Mij is 't, of ze al maar groter wordt,
 of steeds zij bloediger, roder wordt,
 de zinkende zon in 't Westen...

In de rode zonnebaan
 purpere nevels zweven...
 Vormen, gedaanten zie ik ontstaan...
 De nevels leven...
 'k Volg, met bang gespannen oog,
 't wondere spel aan de hemelboog.

Langzaam, uit de purpere smoor,
 komt een Beeld verrijzen...
 Zie... Een hoofd buigt zacht naar voor...
 Zie... Twee handen wijzen...,
 wijzen naar de zonnescijf,
 die, - een reuzenherte, -
 midden in 't doorzichtig lijf
 in de vage verte
 bloedt als uit een brede wond...

‘Kristus! Kristus!’ Uit mijn mond
 schiet het als een bede...
 ‘Kristus, brengt Gij heil of straf?’ -

Vrucht'loos wacht ik het antwoord af...
't Beeld is al vergleden...

Eenzaam nu, en nog zo groot,
zinkt de zon bloedrood, bloedrood... -

's Anderdaags, de Wereld door,
bliksemde 't nog vóór de ochtendgloor:
'Oorlog! Oorlog! Oorlog!'

Sint Genesius-Rode.

De Vlaamse Dichter in Vlaanderen

Marguerite d'Ecosse ayant vu Chartier endormi sur une chaise, s'approcha de lui et lui donna un baiser, 'chose dont s'estant quelques-uns esmerveillés', parce que nature avait enchassé en lui un bel esprit dans un corps laid, 'la princesse leur répondit qu'elle n'avait pas baisé l'homme, mais la bouche d'où sortaient 'tant de mots dorés...'*)

Pasquier.

Gij, Dichter, Vlaming én flamingant,
 waarvoor wel geldt gij in eigen land?
 Wat geldt gij te Brugge, Brussel, Oostend',
 ja te Hasselt, Mechelen, Antwerpen, Gent?
 Wordt gij om uw gaven gevierd en geprezen?
 Weet gij uw liedren gekocht en gelezen?
 Nam ooit nota van u - en zoo ja, zeg WIE! -
 een enkele hans van ons Ploetokrasie?
 Waardeeren onze Intellectuëlen
 uw liedren, verhalen, satiren, spelen?
 Heeft ooit een vrouw u een kus gegund,
 omdat gij met liederen toveren kunt?
 Stond ooit boer of burger u na te schouwen,
 zeggend: 'Die moeten we in ere houën
 die, zingend ons eigen lief en leed,
 meeleed, wat wij leden, en voor ons streed?'
 Vlaams dichtende dichter en flamingant,
 waarvoor toch geldt gij in eigen land?

*) Alain Chartier, geboren te Bayeux, geheimschrijver van Karel VI en Karel VII, elegies dichter, leefde van 1386 tot 1449.

En de Dichter, Vlaming én flamingant,
 zei: ‘Weinig maar geld ik in Vlaanderenland...
 Die mij konden begrijpen, verstaan mij niet eens...,
 en die mij verstaan, die lezen niet eens...
 Voor enkelen ben ik... “cet homme de talent”;
 voor meer... “ce derviche hurleur... flamingant”;
 voor nog meer, vooral uit de Intelligensie,
 “die zonderling met zoo veel pretensie;”
 voor de meesten, -
 hier wik en weeg ik de zin
 van mijn woorden, -
 ben ik nog heel wat min
 dan de jaarmarktzingster of straatmuzikant,
 die trekt van dorp tot dorp door 't land,
 die, door boeren en werkers gegeerd en verstaan,
 zijn deuntjes voorzingt langs straat en baan,
 zeker, zo later hij weer mocht keren,
 alomme te hooren, wat hij kwam leren;
 sjovel bestaand van zijn sjovele kunst,
 maar zich zonnend, zich zonnend in aller gunst!

Maar ik, Vlaams dichter in 't Vlaamse land,
 uw lot benijd ik, o straatmuzikant!
 Ik ben de dwaas, die dames en heren,
 met de vingers in de oren van zich weren;
 ik ben de dwaas, die zingt al-voort,
 al weet hij, dat hem geen mens aanhoort;
 ik ben de dwaas, wiens zielezangen
 zelfs die niet van hun tafel langden,
 wie hij ze schonk, God weet waarom,
 uit kortswijl, zo als een kers of een blom;

de dwaas, die voeden zou willen en laven,
doch ziet versmaden zijn gulle gaven;
de dwaas, die het kostlikst wat hij heeft,
zijn hart, zijn hart ten beste geeft,
er uit prest rode bloedrobijnen
als parelen, parelen, maar... voor zwijnen;
de dwaas ben ik, die al tachtig jaar
zijn broeders wil wekken met woord en gebaar,
ze smeekt en bezweert, zich met moed te omgorden,
opnieuw zich zelf, zich zelf te worden,
te zijn...,
 wat God wil dat zij zijn...
Ik ben een stem... in een wijde woestijn...'

Morgen als heden

Morgen als heden en heden als morgen
 luttel gewin, niet te tellen de zorgen!
 Vrienden, - ja wáár? - doch op al mijn schreden
 komen de haters mij tegengetreden.
 Morgen als heden en heden als morgen
 onspoed te veel -, en geluk, - waar verborgen?
 Stank voor de diensten, zo velen bewezen,
 handen, die wonden, maar geen, die genezen...;
 weifling en angst tussen hangen en worgen -
 morgen als heden en heden als morgen!

Heden als morgen en morgen als heden;
 wat heb ik méér nu, - genoten? - geleden?...
 Bij al het wee, dat de ziele mij griede,
 had ik één weelde, slechts éne - de Liefde.
 Alles wat Liefde de mensen kan geven,
 vulde en verguldde mijn donkere leven;
 't schonk mij mijn kunst en verhoogde mijn weten,
 't liet mij genieten en deed mij... vergeten!
 Heden als morgen en morgen als heden,
 véél méér genoten heb ik dan geleden.

Talloos als vliegen, gij plagen en zorgen,
 komt maar in zwermen - zo heden als morgen!
 Nijders en haters, op al mijne schreden,
 komt maar in scharen - zo morgen als heden!
 Blijf tot het eind in het donker verborgen,
 wat men geluk noemt - als heden zo morgen!
 Gij, die 'k eens lief had, voor wie 'k heb geleden,
 wondt mij, verraadt mij... zo morgen als heden...
 Laat mij maar vechten, maar tobben en derven,
 mij Kunst en Liefde, en getroost zal ik sterven.

Dichter trots

Bied mij dollars, roebels, ponden,
 de eêlgesteenten van Golkonden;
 bied mij al het diamant
 van Transvalens rijke Rand;
 bied me al de ongedolven schatten,
 die én Oost én West bevatten;
 dáarvoor toch verzaak ik niet
 aan deze één, deze éne gave;
 - heel mijn heil en heel mijn have! -
 die maar God en God alleen
 geven kan, en mensen geen!
 Dáarvoor toch verzaak ik niet
 aan de wondre hemelgave
 van het lied,
 - mijn eigen lied.

Bied mij vanen en banieren,
 ordebanden en kwartieren,
 titels, posten, zwaar van eer,
 waardigheden meer en meer;
 bied mij, met der helden glorie,
 al de lauwren der viktorie; -
 ook dáarvoor verzaak ik niet
 aan deze één, deze éne gave,
 - heel mijn heil en heel mijn have! -
 die maar God en God alleen
 geven kan, en mensen geen!
 Dáarvoor toch verzaak ik niet
 aan de wondre hemelgave
 van het lied,
 - mijn eigen lied.

Bied mij mijters en tiaren,
 kronen, mij, van keizers, tsaren,
 Englands Wereldherschappij,
 Xerxes' heirmacht, en, daarbij,
 't krijgsvernuft van Alexander; -
 weg er mee! Bekoor een ander!
 Ook dáarvoor nog derf ik niet
 deze gaaf, deze éne gave,
 - heel mijn heil en heel mijn have! -
 die maar God en God alleen
 geven kan, en mensen geen!
 Neen, ook dáarvoor derf ik niet
 deze wonderste aller gaven,
 die van 't lied,
 - mijn eigen lied.

Bucht dat alles! Beuzelingen
 bij dit één, dat ik kan zingen,
 kan doen leven, schier uit Niet,
 al 't geschapene in mijn lied;
 smaken kan, al wat ooit mensen
 wensten eens of zullen wensen;
 geven kan, wat niemand geeft
 en waar de eeuwigheid in leeft...
 Niet met koningen, keizers, tsaren,
 met Gods zingendē engelscharen
 is, geteeld uit mensenkracht,
 't dichtervolk uit één geslacht...
 Schatten, kronen, goed voor mensen!
 Dichters durven hoger wensen!
 Wilt gij mij bekoren, man,
 bied me in eens de hemel dan!

Raad aan me zelf

Keer in u-zelf als in een stille kluis!
Keer in u-zelf als in uw eigen graf!
Schud stof en slijk der laffe Wereld af
en stilte, eenzame stilte zij uw thuis.
Doe lijk het kleine broze slakje, dat
langzaam, heel langzaam over 't mulle pad
voortkruipt, en telkens stilblijft en in 't rond
voelt met de fijne hoorntjes, en terstond
wegschuilt in 't schelphuis, grijs- of roodgetint,
zo 't op zijn weg een houtje of steentje vindt!

Nog liever, doe lijk de aardbruine egel doet,
die, schuchter, voortsliipt langs de wegerand
en, waar de minstē onraad hij ontmoet
schielik blijft liggen tussen blaân en zand...
Klein maakt hij zich, zo klein als 't immer kan,
houdt de adem in, trekt pootjes in en kop,
rolt op zich tot een ragebol, en dan
zet, nijdig, hij de scherpe stekels op,
en houdt zich stug, om hond noch kat begaan,
en kat noch keffer durft er bij noch aan.

Klinkdicht

O! In dees tijd van vuige valsheid, laffe logen,
van lage omkoopbaarheid en niets ontziend bedrog,
waarin men van geloof verandert nog en nog
gelijk van hemd en kous, die worden uitgetogen;

waarin zo menige ziel, met volle toog op togen
aan enkel viezigheid en rotheid volgezogen,
stinkt als een tot de rand bevuilde varkenstrog,
walgt as een kwispedoor vol kwijlend krankenspog;

ook in deze onreine eeuw moest elk, die mens wil heten,
bewaren, onbesmet, zelfs in bedompt geweten,
als twee kleinodieën, zijn haat en liefdegloed,

en liever dood gaan dan zo beestig laag te dalen,
dat hij, voor haat of min, betaalt of laat betalen
anders dan kus om kus, vlees om vlees, bloed om bloed

Gorm-Wiking

Nu bind me vast,
 bind me vast aan de mast
 van de draak, die 'k mijn naam gaf: Gorm,
 dat mijn lijf niet versaag',
 nu de vaart ik waag,
 ik alleen, in de gruwlikste storm.
 Vaster nog, vrind,
 trek vaster en wind
 de stevigste kabel van boord
 met driedubbelen toer
 mij om heup en schoer,
 - schip en man aan elkander gekoord -
 dat ik recht en stijf
 op mijn post verblijf,
 wat de winden ook schimpen en schampen;
 dat ik tuimel noch vall',
 maar hier pal blijf, pal,
 wat mijn drake mag stoten en stampen! -

Nog een dubbele knoop
 op mijn borst hier, en - loop
 naar het stuur nu, en houd het terdege
 met de vuisten vast,
 tot ik u, van de mast
 hier het sein geef!... Dán, of de zege
 of de dood ons wacht,
 dwars door nevel en nacht
 onverschrokken vooruit in 't tempeest,
 dat der snekke bans
 op de baren dans'
 als mijn bruid eens, mijn bruid, op ons feest...

Op nu, Orkaan,
 en ontrol uwe vaan
 wijd over de schuimende plassen...
 Laat uw doggen los
 tegen mij en mijn ros!
 Ei, ik hoor ze... Ze blaffen! Ze bassen!
 Wild in want en touw
 met de bullepees houw,
 makker Storm, dat het fluit, dat het gier!
 Worde uw arm niet moe!
 Sla wilder nog, toe!
 Sla naar 't stuur, sla naar 't zeil, en naar hier!

Ja, naar hier ook sla,
 naar de plaats, waar ik sta,
 waar 'k u tart met mijn sarrende lach...
 Want, versagen? Dát nooit...
 Smeeken, klagen? Dát nooit...
 Haal nu uit... Ik verbeid er de slag!
 Want nog liever dan
 als een bang, veeg man
 om genade te jamren, Tempeest,
 zink ik weg in de kuil,
 spring ik zelf in de muil
 van de zee, van uw keefse, Tempeest!

Stuurman, hoort gij, zeg?...
 - Man en stuur rats weg!
 Stuur en man over stag in het nat...
 En de branding bruist
 om de dapre, wiens knuist
 het verbrijzelde roer nog omvat...
 Sa! Aan mij nu de beurt!...

Al de zeilen gescheurd
met een ruk, al de touwen geslaakt!
en boven mijn hoofd,
doormidden gekloofd
door den bliksem, de mast kraakt, kraakt...

En nu weet gij, Storm,
dat de Wiking Gorm
u niet vreest, noch de zee, noch de dood...,
maar de lafheid wel...
Des ontvang mij, Hel,
in uw schoot, in uw scheemrige schoot!

Aan mijn vriend
LODE MONTEYNE

De zeven Prinsessen van Helgoland

De zeven dochters van Ajoboud,
 de zeven schone prinsessen,
 - drie bruin, drie blond als korengoud,
 één, de oudste, met zwarte tressen; -
 met zeven torens van rood arduin,
 met zeven bronzen deuren,
 met zeven fonteinen, die in de tuin
 als mensen wenen en treuren,
 verrees, door reuzenhanden gebouwd,
 haar burcht op zó hoge rotsen,
 dat men er de ganse zee overschouwd'
 en amper een golf hoorde klotsen.

Daagliks, nog vóór de dageraad,
 de torens der burcht verguldde,
 tot dat de nacht, soms vroeg, soms laat,
 de zee in haar wade hulde;
 verdrong de zwijgende zusterschaar
 zich op den toren, den hogen,
 heenstarend over het water klaar
 met grote, verlangende ogen...
 Zij zagen de blauwe hemel niet
 noch de schuimende branding beneden.
 Zij zagen alleen, of in 't wazig verschiet
 geen drake kwam gegleden,
 een drake met steven van louter goud
 en met zeven zwellende zeilen...
 Stom bleven de dochters van Ajoboud
 de onmeetbare verte peilen...

En de dagen ontloken als bloemen blij
en verwelkten als bloemen... De weken
dreven als drijvende wolken voorbij...
Maanden, jaren verstreken...
En van dag tot dag, die verzwond in 't niet,
voelden de vrouwen, met schromen,
dat iets van haar schoonheid en jeugd ze verliet,
dat nimmer wéér zou komen....

Donkerder werd der blondienen haar...
Berijmd was 't haar van de bruinen...
De zwarte, de oudste der zusterschaar,
was wit als het zand der duinen...
Doch, wat de Tijd haar bracht of nam,
- zó 't rood van mond en wangen, -
in haar ogen brandde de zelfde vlam,
in haar harten het zelfde verlangen...
En elke dag, door God verleend,
zaten zij uren, uren
te staren, in één verlangen vereend,
van de hoge torenmuren...

Een morgen zaten zij op 't altaan
nog enkel met haar zessen...
Waar was de zevende heengegaan,
die met de eens zwarte tressen...?
Een morgen waren er vijf nog maar,
dan vier, drie, twee, slechts éne...
Eindelijk stond de toren daar,
de rode toren, allene!...

En zie! Die eerstē, al-eerste dag,
dat van de hoogste toren
geen vragend vrouwenoog meer zag,
of daar geen schip naar voren
stevenen kwam; - van de Zuiderkant,
de zeilen alle zeven
zwellend, naderde een drake het strand,
de drake met gouden steven...

Zeven vorsten stonden aan boord,
zeven stokoude vorsten...
En geen van de zeven sprak één woord!
't Was of ze niet spreken dorsten...
En met vragendē oogbal staarden naar
de toren de zwijgende zeven...
Met vragendē oogbal staarden zij, waar
de zeven bruiden bleven....

Aan mijn vriend, Dichter
VICTOR DE MEYERE

Bezoek op 't Kiel

So viele sanken dort ins Grab,
 die ich geliebt - wenn ich sie zäble,
 so will verbluten meine Seele.
 H. Heine.

Raad eens, waar 'k gistren was?... - Op 't Kiel!...
 Daar rust zo menige brave ziel
 van zorgen uit en plagen...
 Voor ieder van ons is een plekje er gereed,
 en eens, - vast vroeger dan één het weet -
 word ik er heen gedragen...

God, wat een vrienden ik daar vond...
 Zou 'k elders, op heel het werelrond,
 er nog wel zulke vinden,
 zulke en zo vele, slecht en recht,
 helpers zo trouw, makkers zo echt,
 oprecht gelijk-gezinden;

vrienden niet enkel met naam en woord,
 maar 'vriend-met-de-daad', aan elkander gekoord
 door liefde- en geestesbanden;
 vrienden in voorspoed, vrienden in nood,
 vrienden op-leven-en-op-dood,
 met open harten en handen;

vrienden zo hecht als staal en brons...
 Zijn zulke er nog?... Ach, onder ons
 gezeid en voorts gezwegen,
 nieuwsgierige vragers, ik ducht wel zeer:
 zo zijn er in Vlaandren niet vele meer!...
 Komt gij er vele tegen?...

En die liggen daar nu op hun lest-best bed,
 beveiligd voor ziekte en zondesmet,
 bevrijd van drankjes en pillen,
 en ze rusten daar zo genoegelijk,
 goedburgerlik-welgevoelig,
 dat men 't zelf ook zou willen...

En die slapen daar toch zo smakelik,
 zo gemoedlik, zo behagelik,
 dat wie wat scherp wil horken
 door hun zes voet dikke sargie heen,
 - geen zucht verneemt of jammergesteen, -
 maar permantelik hen hoort snorken...

Quand nous serons à 'six', nous ferons une croix.
 (V. Hugo.)

Van allen en allen nummer EEN:
 de Zanger, de Ziener, die alleen
 doden kon wekken;
 gewikkeld nu in de leeuwenvlag,
 terwijl de Liebaard, nacht en dag,
 zijn hand komt lekken;

hij, Vlaandrens woord en Vlaandrens ziel, -
 ligt daar, zoals hij vechtend viel
 hoog op de schanse,
 die, scheppensklaar en kampensrêe,
 heel 't voorgeslacht herleven dee,
 hij, mijn Conscience!...

Naar kunst en goedheid nummer TWEE,
 zanger van 't nijpendst Oorlogswée
 en Begga's lijden,
 niet enkel naar zijn naam 'een Jan',
 een pittige en een hele man,
 was daar, die 'k nooit vergeten kan
 in alle tijden,

van Beers! - Zes jaar, trouw zij aan zij,
 als zoon en vader leefden wij,
 elk uur nog nader...
 Geen dag, geen stond, door God verleend,
 hij vond ons, trouw in trouw vereend,
 als zoon en vader!...

Nu deze, - heerlijk nummer DRIE, -
 die met een zee van harmonie
 de ons-aangeboren
 oud-adellike Moedertaal,
 'Ons Diets', 't Diets 'zonder-vlek-of-faal',
 in honderd koren

herschiep tot hemelse muziek,
 die spelen dichte en liederen miek,
 die, aldoor heter
 het Vlaamse Volk voor 't Vlaamse land
 ontvlammen deên in laaie brand,
 onze grote Peter!...

Nu VIER..., poëet bij Gods gena,
 en - wat een vriend! Eilaas, hoe dra
 moest ge ons verlaten!
 Uw schone ziel, zo zacht als sterk,
 onsterflik leeft zij in uw werk,
 mijn goede, lieve Door Verstraete!...

En dan de VIJFDE; nóg een 'Jan'
 en wat voor Jan!... 'Een woord, een man!'...
 dat was zijn leuze...
 Kind van zijn tijd, flink 'up to date',
 en toch als een kerel van de oude-n-eed:
 een zoon der Geuzen;

haast vrouwlik fijn, toch manlik kloek,
 welsprekender dan het mooiste boek,
 dat ge ooit zult vinden, -
 zó 'onze Jan!'... van Rijsewijck,
 de volkstribuun, die arm en rijk
 om prijs beminden...

Van Rijswijck, neef en zone van
 poëten, van 'den Door', 'den Jan',
 en zelf ook dichter,
 gij zoetgevooisde nachtegaal,
 gij spraakt niet, zóngt ons Moedertaal,
 waar volksverlichter!

Tot Burgemeester droomden u,
 lang eer gij 't werd, - 'k verraad het nu,
 wie d'er ook om boos es, -
 dees drie, in wie gij vrienden vindt
 waar als geen andere: Pol de Mont,
 Moortgat en Rooses!

'Max Rooses!' - Ach..., ook gij ligt daar...
 Gij slaapt daar al twee volle jaar,
 waar wij u brachten,
 Gij, spil en gids van ons hele strijd,
 vol vroede raad, vol klaar beleid,
 koen van gedachten...;

sterk op elk recht, trouw elke plicht,
 rein van geweten, scherp van gezicht,
 vol hoogste kunde!
 Zó waart gij en zo eerden we u,
 en geen, in Noord of Zuid, die u
 die roem niet gunde...

Zal ik nog verder tellen? - Ach,
 waar ik mij wendde, waar ik zag,
 steeds andere kwamen...
 Te midden van een drukke schaar
 stond ik, zag toe, en noemde almaar
 hun lieve namen...

‘Wel hemel, Blockx!’ - ‘De Beucker, gij?’ -
 ‘Kijk, Gust Michiels!’ en hem terzij,
 trouw adjudantje,
 Rik van den Bosch, en - ‘Zie, wie daar?’
 Met spierwitte snor en sik en haar,
 van der Talen, Nandje!

‘Dag, Gittens!’ zeg ik! - ‘Coremans, dag!’
 Maar plotseling barst er een schaterlach
 uit reuzenlongen:
 de ‘kleine’ Schaefels staat vóór mij,
 zijn hoge hoed nog steeds op zij:
 ‘Hoe gaat het, jongen?’

Hier, met zijn prachtparruik, Rosseels...
 Daar, schraal als lange Pier, Crabeels...
 Wat bracht de Tijd er
 een troep bijeen...! En, verderop,
 die met zijn weeldrige lokkenkop...
 kijk! Juul de Geyter...

‘Wel Pol, wat vreugd u hier te zien!’
 Een schrille stem... En volle tien
 vingers mij toegestoken!
 Dolf Pauwels! - Echt apostelbloed!
 Zo'n klare kop; een hart zo goed,
 te vroeg gebroken...

Een poze zweeg ik als verstomd. -
 Toen kon ik stotteren: ‘Dolf! Hoe komt
 gij hier op 't Kiel toch!’
 En lachend hij: ‘t Verwondert u?
 Waar zo veel kampers slapen, nu
 daar hoort mijn ziel toch!’ ...*)

Ja, die slapen daar allen zo smakelik,
 zo gemoedlik, zo behagelik,
 dat, wie wat scherp wil horken,
 door hun zes voet dikke sargie heen,
 geen zucht verneemt of jammergeween,
 maar permantelik hen hoort snorken,

Ja, die liggen daar op hun lest-best bed,
 beveiligd voor ziekte en zondesmet,
 bevrijd van drankjes en pillen,
 en ze rusten daar zo genoegelik,
 goedburgerlik-welgevoegelik,
 dat men 't ook zelf zou willen...

1916.

*) Dolf Pauwels' stoffelik overschot rust te Hoboken! Het moest te Antwerpen rusten!

Bij 't Eind van een lange Reis

Cum grano salis

Zo vaak ik, toevallig, in 't donkerklare
 blad van een spiegel mij ergens bestare,
 met mijn wild opstruivend grijzend haar
 en mijn baard, die wat gaarne geschoren waar;
 met mijn armtierig lêren tasje
 en mijn zon-geschoten overjasje;
 met mijn vaalgeworden vilte hoed
 en mijn paraplu, die 't nog heel goed doet;
 met mijn schoenen, die van droogte kerven,
 en mijn broek, die lelik begint te ontverven;
 met mijn schamel verfomfaaid kazaksken
 en nog zo weinig 'p o e n' in 't zaksken; -
 kom ik mij voor als een zwervend zanger,
 een beetje zelfs als een rattenvanger,
 een die, in dees rijke-mensentijd,
 nu al wie er uit wil, rotst en rijdt,
 tuftuft, dat het tegen de wind op stinkt,
 motocieklettert dat het klinkt,
 fietst of elektrotrammelt of stoomt
 en vindt, dat hij altijd te laat nog kooft; -
 bescheiden en needrig pedester gaat,
 maar geen schoonheid ongenoten laat;
 een, die om een heerlike plek te zien,
 om het beeld van een meester zijn hulde te biên,
 om een aardige prent of een boek te kopen,
 een halve dag met honger zou lopen,
 zijn laarzen zou poetsen met wegegras
 en slapen in koren- of havertas.

Zo schikte het, in zijn ewige wijsheid,
 't al-schikkende Schiksel. Van jeugd tot grijsheid,
 vechten moest ik mijn leven lang...
 Van dees heerlike trio: Wijn, vrouwen, gezang,
 gunde 't lot er mij twee; maar om die te genieten,
 moest ik gieters water in de eerste gieten...
 Aan de vrouwen beleefde ik min vreugd dan verdriet...
 Allenig het derdē ontgoochelde niet...
 Lijk de pover, die Winter als Zomer kweelde,
 zong ik van armoe zo goed als van weelde...
 Ik zong bij regen en zonneschijn,
 bij innige blijheid en vlijmende pijn,
 en mocht mij 't eigene hart ook scheuren,
 mijn Volk toch poogde ik op te beuren...
 Van 'bravo' en 'bis' kreeg ik ruimschoots mijn deel,
 maar 'k had zelden een 'voske' of een 'karwiel' teveel...
 Bah! Had ik haas noch patrijs te smullen,
 ook met aardappels kon ik mijn buikje vullen...
 Was krentenkramiek voor mijn mond te zoet,
 ook een roggen-verdommeke bekte mij goed...
 Ja, bleef al, in ernst, mijn balg eens leêg,
 mijn beer mocht grollen,
 mijn darmen krollen,
 ik beet op mijn tanden, en 't beestje zweeg...
 't Was leven toch, echt levend leven,
 en 'k nam het, gelijk het werd gegeven.
 Ik ging er door, de buidel hol,
 maar hart en ziele boordevol
 en een wereld van indrukken hier, in mijn bol!

Eén ding hoop ik, - wat ooit verkere:
 dat ik geen te oude top en schere.

Schone liekens en duren niet lang,
en oud zijn en suklig, daar ben ik voor bang...
Een keer nog hals en armen rekken
en dan mijn moede leden strekken...
Dan legt wellicht, bij mijn open graf,
de een of de ander deze getuigenis af:

‘Hij had een stug en stuur gelaat,
maar zelfs geen vliegje deed hij kwaad...
Hij had tot vijanden Dees en Die,
maar kende nijd noch jaloezie...
Hij was een Vlaamse dichtervorst,
maar wrocht als een wroeter voor kost en korst.
Zijn volk en land, zijn stam en taal,
bleven, tot het einde, zijn hoogst ideaal...
Ook goot hij veel water in zijn wijn!
Daarom zal God hem genadig zijn.’

Dat zullen wel allen, die 't horen, beamen...
Dan gaat het putteken toe, en - AMEN...

Oktober 1913, in de trein tussen Frederikshaven en Kiel.

De Straatmuzikant

In het ver vreemd land, op de wegerand,
bij het klagend gesuis van de bomen,
zit de moegezworven straatmuzikant
in zijn sjovele jasje te dromen.

Voorovergebogen de moede rug,
de ene hand rustend in de ander,
zó zit hij daar, schijnbaar gevoelloos en stug,
met de benen over elkander.

Zo roerloos zit hij, als was de Dood,
daar, onder de waiende bomen,
meêwarig, in 't wordend avondrood,
bevrijdend tot hem gekomen.

Zijn ogen kijken noch op noch rond;
zij schouwen naar binnen, die ogen,
en even het trillen maar van zijn mond
verraadt, hoe hij is bewogen.

Als bloemen, die de zonnegloed
in hun hartjes voelen dringen,
openen zich, in zijn treurig gemoed,
oude herinneringen.

O! de blauwe luchten van 't eigen land...,
o! hij ziet ze, hij riekt ze weder...
En hij voelt in zijn ruwe, vereelte hand
een handje, zacht en teder.

En hij ziet zich weêr in een gouden salet...
Daar is alles fluweel en zijde...
En de schoonste van alle prinsesjes zet
zich neder aan zijn zijde.

In haar mooi-kleinë armen, mollig en fijn,
houdt zij hem als gevangen... -
'Nu vraag, nu vraag, lieve zanger mijn,
wat wil je van mij verlangen?' -

Een hemdeken, wonderfijn en zacht,
droeg zij van bleekroze zijde...
Een ganse dag en een ganse nacht
bleef hij aan hare zijde.

Roerloos zit hij, als was hij dood,
onder de wegebomen...
't Prinsesje, die ééns hij in de armen sloot,
leeft eeuwig in zijn dromen.

Orléans, September 1912.

IJzerlegende

Wie zit daar langs de bevrozen straat
 in witte mantel en blauw gewaad?
 Wat bergen haar mantelvouwen?
 Wat houdt ze tegen haar borst gelast?
 Wat prangt zij zo warm met haar armen vast?
 't Is Onze-lieve-Vrouwe...

‘Onze-lieve-Vrouwe van Vlaanderland,
 wat zoekt gij op dit verwoeste strand,
 van bommen doorwoeld en granaten?
 Geen hutje ziet men wijd noch zijd...
 Geen boom, geen struik, geen paal, geen mijt,
 slechts nu en dan óns, soldaten...

En in 't putje des Winters dan nog! Hoe snijdt
 als messen de vlijmende wind en splijt
 alomme de aardkorst open!
 Wat deed u verlaten uw outertroon?
 Wat bracht gij naar hier Heer Jezus, uw Zoon;
 in Wie wij geloven en hopen?’ -

En langzaam hief haar fijnwitte hand
 Onze-lieve-Vrouwe van Vlaanderland,
 en 't was of engelen zongen:
 ‘Wat op mijn borst ik heb gelast,
 wie ik in mijn armen zo warm houd vast,
 is niet mijn eigen Jongen...

Mijn eigen Jongen, dat goddelik Bloed,
 slaapt in zijn kribbe, onder Jozefs hoed',
 waar ik Hem heb gelaten...

Dit oord des doods heb ik opgezocht,
om, waar koude of kogel u vellen mocht,
u te dekken, gij, dapre soldaten...! -'

Onze-lieve-Vrouwe van Vlaanderland
trok even met haar fijnwitte hand
haar mantel open, den warmen...
Twee IJzerpietjes sluimerden daar,
hoofd tegen hoofd, heel dicht bij elkaar,
met het geweer in de armen.

Aan mijn neef, oorlogsinvalied
PAUL DE MONT
te Ninove.

1917

Soldatengebed

Onze-lieve-Vrouwken van Vlaanderland,
gedoog, dat wij, soldaten,
die 'dienen' aan de-n-IJzer hier,
een poosken met u praten...

Onze-lieve-Vrouwken van Vlaanderland,
Gij en moogt het niet kwalik nemen;
wij zijn ruwe jongens van op-den-boer
En wij kunnen wij flemen noch temen.

Wij zingen, gelijk wij zijn gebekt...,
Wij en kennen maar éne tale,
en wij vinden wij die de schoonste van all',
precies lijk zijn Waalsch broêr Wale.

Wij en spreken geen taal dan die éne taal,
Onze-lieve-Vrouwken van Vlanderen...
en wij hebben die lief als ons moederken thuis
en wij en verstaan er geen andere...

Onze-lieve-Vrouwken van Vlaanderland
en 't schoon Kindeken daar op uw armen,
Gij, Moederken Gods, en Gij, God zelf,
Gij, beiden, verstaat ons, armen!

Gij en wijst ons niet met verachting af
noch horen we u kijven en snauwen,
wanneer wij, tot een gebed in 't Vlaams,
vóór u onze handen vouwen;

En nooit en hebben wij nog gehoord,
 dat gij voor ons u schaamdet,
 of dat gij, enkel om onze taal,
 ons ezels of botriken naamdet!

Onze-lieve-Vrouwken van Vlaanderland,
 en Gij, zoet Kindeken Deze,
 ach! deden onze oversten zo als Gij,
 wat zouden wij blijde wezen.

Gij beiden weet, hoe dapper wij hier
 tot heden hebben gevochten...;
 maar eerden of spraken die heren ons taal,
 zoals we er zo vaak om verzochten, -

dan vochten wij tienmaal dapperder nog,
 dan zouden wij eerst eens tonen,
 wat heldenzielen, o Jezus-Marij!
 in boerenlijven wonen!

Dan keerde er geen enkele van ons all',
 na de Vrede naar moederken weere,
 of op zijn k h a k i droeg hij het kruis,
 of, ten minste, de f o u r r a g è r e ...

1917.

Wat Seppe de Caluw aan de IJzer zag

In de Kerstnacht, negentien-honderd-veertien,
 heb ik, Seppe de Caluw, iets wonders gezien...
 Ik, Seppe de Caluw, van Voorde-bij-Gent,
 van het negende linieregiment,
 ik stond, in de mistige, huivrige nacht,
 bij Stuivekenskerke, aan de-n-IJzer, op wacht.
 Met fletse schemer verlichtte de maan,
 door de grijze nevel, langs veld en baan
 de Vlaanderse dorpen, aan wederzij
 van de stroom: Beerst, Vladsloo, Keiem vóór mij,
 achter mij Oostkerk, Pervijze, en - ver,
 Avekapelle, en - daarboven - een ster,
 een ster, die een wondere purperglans
 verspreidde wijd door de grauwe trans, -
 en ik merkte 't wel dadelik niet, maar alleen
 na enkele minuten, - te naderen scheen,
 en groeide, groeide, nu groot als de maan,
 straks groot als de zonne bij 't ondergaan,
 en straaldē, in zulke verwenpracht,
 dat het plots in de nacht, de mistige nacht,
 óplaaide, vóór mijn verbluft gezicht,
 in een uitbarsting als van Noorderlicht...

Toen wabberde, opeens, als een lentezucht.
 Bosviolen doorgeurden de lucht.
 Wondre muziek verhief zich wijd -
 en langs de oude kalseide, wit nu als krijt,
 van Avekapelle Pervijzewaart

aandraafden, met zilveren haren en baard,
 kroon of wrong op het hoofd en de septer in hand,
 drie koningen uit een ver, oud land,
 gezeten, hoog, op spierwitte paarden,
 omwenteld van wachten met hellebaarden,
 beukelaars, zwaarden breed en lang,
 die zongen een vreemden, lijzigen zang,
 - een kerstmisleis? een tempelkoraal? -
 in een vreemde, zangerige taal.

En ik herkende de wondere Wijzen,
 die, iedere Winter, de Paradijzen
 van 't Oosten verlaten, om, door heel de aard,
 het Kindje te zoeken, dees nacht gebaard,
 Ons-Hereken-Jezus, de God van Al,
 Die op Goede Vrijdag sterven zal...
 De schitterende optocht naderde steeds...
 De vorsten, - de wachten, - waren alreeds
 zó dicht bij mij, dat ik, op hun kuras,
 duidelijk de naam van de Koning las,
 die ieder diende: Baltazar
 Melchior of Kasper... De ganse schaar
 hield plotseling stil...

Bevelen klonken,
 en de paarden stonden, op trillende schonken,
 niezend en snuivend, geen vijftig schreên
 van mij...

Op die eigenstē oogwenk scheen
 heel 't landschap rond de groep der Koningen
 in 't ronde te draaien. Kerken en woningen
 snorden, in bliksmende, suizlende vaart,
 één minuut, als de ster-met-de-staart,
 voorbij, - één vurige streep -, voorbij...,

verzwolgen, verdwenen, - als hadden zij
 - Beerst, Keiem, Pervijze, - elk huis langs de baan,
 sinds Dezekens tijden niet éens bestaan...

Toen dreunde, door al mijn leden, een schok...
 Daar vóór mij, handtastelik vóór mij, - ik schrok,
 nu dat ik het wéérzag, al had ik, voorwaar,
 het twintig malen gezien al, - dáar,
 vlak vóór mij, gelijk in de eerste dagen
 van de aftocht achter de-n-IJzer, lagen
 in lochting en grasbeemd, kouter en veld,
 zover ik maar zien kon, - ongeteld, -
 gekwetsten en doden, - lijken en paarden,
 muilezels en honden, - kanonnen, zwaarden, -
 geweren van alle kaliber en vorm, -
 gesprongen kanonnen, nog dreigend, enorm, -
 veldkeukens, - karren van tros en vervoer, -
 ransels, - kapoten, - al zwart van poêr,
 met bloed als besmeerd, met modder besmeurd,
 verpletterd, verbrijzeld, aan stukken gescheurd,
 een chaos, zo gruwlik, zo ordloos daarheen-
 gesmeten, - gesmeierd, - gesmakt al dooreen,
 als had het dat a l l e s , - ik n o e m het niet meer, -
 geregend! -

Daar lagen, in k h a k i gekleed,
 T o m m i e s uit Sussex en Wales, met breed-
 uitstaande bakken en stevige schoeren; -
 prachtkerels van Schotten, herders en boeren,
 blootbeens, met het schortje vóór buik en knie; -
 Fransche p o i l u s met koketten k é p i
 en kraprode broek; - dan, in stemmig F e l d g r a u ,
 Beiersche schutters; in donker-blauw,
 Noodduitsche matrozen; - en dan, - dán, - dán -,

onze eigen jongens, man tegen man
 gevallen, geworpen, - rot naast rot, -
 gevallen, als graan, dat men afmaait, God,
 gevallen al vechtend, het eerlijk gezicht
 ook nog in de dood naar de vijand gericht...

Nu trad van de koningen de oudste vooruit
 en hield, met wonder, zingend geluid,
 een korte rede, die 'k niet verstond...
 Dan knielde hij op de bevrozen grond,
 sloeg de ogen ten hemel als tot een bede,
 - ook de andere koningen knielden mede, -
 en hief, als tot een bevel, de hand...

En zie! De sterre, wier laaie brand
 al de akkers mijlen ver belichtte,
 die sterre daalde, daaldē..., en richtte
 haar duizendvoudige stralengloed,
 op al die lijken, op al dat hloed,
 en vormde, om der doden hoofd en haren,
 de stralenkroon van de martelaren... -

Vooraan, geen vijftig pas van mij,
 daar lag, in der doden voorste rij,
 een jeugdig p i o t j e , - nauw meer dan een knaap,
 zo vredig en schoon in zijn leste slaap,
 vast een jongen der Kempen, rozig en blond,
 met, dwars over 't voorhoofd, breed-gapend een wond,
 houdend, in strak gespannen hand,
 de Vane, - symbool van het Vaderland...
 Op de rode mutsrand stond een 9...
 Een jongen van m i j n regiment dus..

Tegen

zijn lichaam aan, en er tegen geprest,
 lag een tweede p i o t j e , even vreeslik gekwetst,
 't geweer in de rechterarm nog gedrukt,
 de linke... rats... van het lijf gerukt...,
 van dezelfde gestaltē als de eerste soldaat,
 van dezelfde haarkleur, 't zelfde gelaat, -
 twee broeders zeker, tweelingen misschien,
 zonen van needrige boerenliēn,
 gevallen, al vechtend, gevallen te saam,
 uitsprekend, voorzeker, elkanders naam
 tot een lest vaarwel in een leste snik,
 en een bede voor Moederken-thuis in hun blik!...

Nauw had de Koning ontwaard dees Twee,
 of zie... hij staakte zijn lange beē,
 en kwam, met trage, statige schreden,
 bleek van ontroering naar hen getreden...
 Van zijn lange, zilverwitte haar
 nam hij, van goud en parelen zwaar,
 de kroon, en lei die, pieus en teeder,
 op het hoofd van de jongste gesneuvelde neder,
 en knielde naast beiden en kuste hen lang...
 Hun bloed bevlekte zijn kille wang...
 Toen trad de tweede Koning voor
 en drukte zijn septer van 't fijnste ivoor,
 versierd met goud en diamant,
 in des jongen vaandrigs rechte hand...

Nu trad, op zijn beurt, de derde Vorst
 naar voren en loste van schouder en borst
 de agrafen van zijn opperkleed, -
 een purperen mantel, lang en breed,

geboord met goud en edelsteen, -
 en wierp die over de doden heen,
 en knielde naast beiden, en kuste hen beide',
 de helden uit onze Kempiese heide...

.....

Daar klonk in de nachtlke stilte, een geschal,
 van verre klaroenen... Knal op knal
 daverde, wijd, over 't slapend land...
 Zoeklichten zett'en de nevel in brand
 en ontdekten, half achter wolkjesgewemel,
 een T a u b e , hoog aan de grauwe hemel
 drijvend, wjl telkens om haar heen
 een klein wit wolkje te barsten scheen.

Mij was het, alsof ik ontwaakte uit een droom.
 Waar was ik?... Ginds schuurde de drabbige stroom
 zijn lage rand met, aan wederzij,
 de bekende dorpen en vlekken...: vóór mij
 Keiem en Vladsloo; aan de andere kant
 Oostkerke en Pervijze... Ik herkende het land,!
 Ik herkende de torens, het schaarse geboomt!
 Ik herkende de trechters... Gedroomd dus, gedroomd!...
 Waar bleven de Wijzen, de doden, de sterre?
 - Verdwenen, verzwonden!... Slechts ver, heel verre,
 in de richting van Oostkerke, draafde, naar 't scheen,
 een schare ruiters naar de einder heen...

Weer was ik alleen. Een flauwer geglim,
 bleek, ziekelijk roze, verlichtte de kim.
 Weer stond ik schildwacht en dacht en dacht
 aan het wonder vizioen van de Kerstmisnacht...

1918.

Mijn Gebed

Toen ik student was en mijn bol nog blond,
 voor 't eerst in 't voorst gelid der vechters stond
 voor 't Heilig Vlaandren en, zo goed en kwaad
 het ging, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat
 mijn lerkenliedje zong van wonne en zon,
 wel vals van tijd tot tijd, maar zo oprecht ik kon;
 toen heb ik vaak, des avonds, vóór mijn bed
 tot God gebeên dit vlamvend zielsgebed:

‘Ik vraag U rijkdom, lauwren, macht noch eer.
 Ik vraag U niets dan dit! O gun 't mij, Heer!
 Gun, dat ik eens, in Vlaandrens dichtrenrij,
 niet de eerste, maar toch niet de minste zij!
 Gun, dat ik Vlaandren, dat zó diep verviel,
 met al de krachten van mijn hart en ziel
 moog dienen, dienen tot mijn leste snik,
 verflauwend in de kamp geen ogenblik!...
 Gun, dat ik er voor strijde en lijde en leef,
 en, als het zijn mag, dat ik er voor sneef!’

En - zo God spreken wilde op deze stond,
 getuigen zou Hij: ‘Zó bad Pol de Mont!’

Een halve eeuw is dat leên of weinig min!
 De levenszee bruiste aan! Ik sprong er midden in!
 Midd' in de branding!... 't Klotste en schuimde om mij...
 Ik voelde mij zo jong, zo blij, zo vrij!
 Hoe wilder 't woeste water kwam gevaren,
 rechtop bood ik mijn borst aan al zijn baren!
 Ik dronk mij dronken aan de levenswijn,
 maar wrocht en wroette... voor een half dozijn!

En klonk in Vlaandren, wan of waar, een kreet
 van vreugde of vrijheid, onrecht ofwel leed,
 en riep daar een: 'Wacharm! 't Is kamp! Aan mij!
 'k Wist nooit van treuzlen en ik snelde erbij...
 En, waar 't gevecht het ergst en 't hevigst stond,
 dáar vocht met beí zijn vuisten Pol de Mont.

Heden nu ben ik vijf en zestig jaar...
 Ben ik nu oud? Ben 'k oud, omdat mijn haar
 en baard nu grijs zijn en mijn nors gelaat
 weleens vol rimpels en vol groeven staat?...
 Ik wil niet oud zijn... Ik ben jong, zo jong
 als toen 'k mijn eerste lerkenliedren zong!
 Fonkelt mijn oog niet helder als weleer?
 Kloppen mijn pols en hart niet even krachtig meer?
 Wijd open is mijn oog voor al wat blinkt...
 Wijd open is mijn oor voor al wat klinkt...
 Wijd open is mijn hart voor alles wat ontroert,
 voor liefde en woede, leed en leute en ernst en boert!
 't Bloed in mijn aadren vloeit nog fonkelrood!
 In voet noch kuit voel ik der moeheid lood...
 Vol is mijn hart gelijk een beker wijn...
 'k Heb werklust, strijdlust nog... voor 'n half dozijn.
 Maakt zeker volkje al eens mijn luimen zerp,
 mijn bek en klauwen waren nooit zo scherp!
 Mijn strot had nooit een kloeker stemgeluid!
 Slaat op mijn hart! Er tongen vlammen uit.

En nu, als toen ik, knaap van achttien Lenten,
 nog niet voor u, mijn Volk, amper voor wat studenten
 én rijmde én dichtte én redevoerde meê, -
 ook nu nog bid ik de oude zielebeê,
 die, onuitwisbaar in mijn brein geprent,
 mijn leste eens weze en ook mijn testament:

‘Ik vraag U rijkdom, lauwren macht noch eer.
Ik vraag u niets dan dit! O gun 't mij, Heer!
Gun, dat ik eens, in Vlaandrens dichtrenrij,
niet de eerste, maar vast niet de leste zij...
Gun, dat ik Vlaandren, dat zo diep verviel,
met al de kracht en passie van mijn ziel
moog dienen, dienen tot mijn leste snik,
verflauwend in die kamp geen enkel ogenblik!
Gun, dat 'k voor Vlaandren strijde en lijde en leef,
en - moet of mag het zijn! - er ook voor sneef!’

En zo God spreken wilde op deze stond,
God zou getuigen: ‘Zó bidt heden nóg de Mont!’

Pasen, 1922.

Errata

- Blz. 8, vers 11, lees: juliegras voor juligras.
Blz. 17, vers 5, lees: de orkaan voor d'orkaan.
Blz. 31, vers 19, lees: ogen voor oogen.
Blz. 36, voorlaatste vers, lees: zo voor zoo.
Blz. 49, vers 12, lees: rode voor roode.
Blz. 76, vers 6, lees: deedt voor deed.
Blz. 83, vers 2, lees: zomergloed voor zomer gloed.
Blz. 156, vers 1, een komma ontbreekt achter grommer.
Blz. 170, vers 17, lees: smeken voor smeeken.